



СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ГРАДА ЗАЈЕЧАРА

ГОДИНА VIII

БРОЈ 46

24. ДЕЦЕМБАР 2015.

На основу члана 39 став 1. тачка 30. Статута града Зајечара ("Сл. лист града Зајечара", бр 1/08, 20/09, 21/11, 56/13 и 22/14), Скупштина Града Зајечара, на седници одржаној 24.12.2015. године, донела је

О Д Л У К У

о усвајању Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара за период од 2015. до 2020. године

Члан 1.

Усваја се Стратегија локалног економског развоја Града Зајечара за период од 2015. до 2020. године.

Члан 2.

Стратегија локалног економског развоја Града Зајечара од 2015. до 2020. године, саставни је део ове Одлуке.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Зајечара".

I број: 011-80/2015
У Зајечару, 24.12.2015. године

СКУПШТИНА ГРАДА ЗАЈЕЧАРА

ПРЕДСЕДНИК
Стефан Занков, с.р.

**СТРАТЕГИЈА ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА ГРАДА
ЗАЈЕЧАРА за период 2015. - 2020. године**

САДРЖАЈ

ПИСМО ГРАДОНАЧЕЛНИКА	3
УВОД	4
ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА	5
Шта је стратешко планирање?	5
Принципи стратешког планирања	5
Прикупљање и анализа података	11
Процес стратешког планирања	12
План имплементације (акциони план)	16
ПРОФИЛ ЗАЈЕДНИЦЕ И ОЦЕНА СТАЊА ЛОКАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ	20
Географске карактеристике	20
Саобраћајна повезаност	20
Климатске карактеристике	21
Природни ресурси	22
Демографски подаци, знање и људски ресурси	24
Локална привреда и тржиште рада и туристички потенцијал	28
Стање комуналне инфраструктуре и услуга	38
Структура локалне самоуправе и степен развоја јавних институција	39
SWOT анализа: Град - анализа снага, слабости, шанси и претњи	40
КЉУЧНА ПИТАЊА И ПРАВЦИ РАЗВОЈА	41
SWOT анализа за кључно питање 1: Унапређење индраструктуре, боље коришћење обновљивих извора енергије, развој високих технологија и екологија и заштита животне средине	54
SWOT анализа за кључно питање 2: Развој туризма	56
SWOT анализа за кључно питање 3: Рурални развој	57
SWOT анализа за кључно питање 4: Развој малих, средњих и микро предузећа и стварање услова за привлачење инвестиција	58
Стратегија економског развоја – визија, општи и посебни циљеви, програми и пројекти	59
Програми и пројекти	60
План имплементације приоритетних пројеката утврђених за прву годину	69

ПИСМО ГРАДОНАЧЕЛНИКА

Велики песник Јован Дучић, поред непревазиђених стихова које је оставио српској књижевности, био је и сјајан аналитичар колективног менталитета народа са ових простора. Једна од његових оцена овдашњег карактера је та да су Срби народ који живи од данас до сутра. И заиста, многе невоље и проблеми којима су били изложени народи са подручја Западног Балкана су последица традиционалног одсуства анализе, планирања и визионирања, како на макро нивоу (држава, регија), тако и на микро нивоу (локална заједница).

У модерним условима учесталих и радикалних промена велики број организација се позиционира према окружењу помоћу стратегије, обзиром да промене захтевају брзу и комплексну реакцију. Стратегија представља идеју водилу за доношење одлука у променљивим условима што је основни начин остварења циљева.

Стратешко планирање је пут и способност заинтересованих страна да заједно обликују визију развоја и мобилишу ресурсе за њено остваривање, кроз своје иновације и социјалну и политичку снагу, као и могуће промене до којих би довели у институцијама и структури управљања. Стратегија представља резултат комплексних интеракција које једна локална самоуправа има са својим непосредним окружењем. Локални економски развој је процес помоћу кога партнери из јавног, пословног и цивилног сектора заједнички сарађују у циљу стварања бољих услова за економски развој и побољшање квалитета живота.

Стратегија локалног економског развоја Града Зајечара је општи стратешки план развоја који треба да пружи смернице и подстицаје за будући развој локалне заједнице, али да буде користан инструмент у прилагођавању променљивом окружењу у коме живимо. Временски оквир за имплементацију Стратегије је од 2015. до 2020.

Вођени чињеницом да успех заједнице зависи од могућности прилагођења динамичној локалној, националној и међународној тржишној економији, приступили смо стратешком планирању локалног економског развоја и као резултат, представљамо Вам Стратегију локалног економског развоја Града Зајечара за период 2015-2020.

**Градоначелник
Велимир Огњеновић**

УВОД

У Републици Србији области стратешког планирања озбиљније почиње да се приступа тек по променама извршеним 2000. године. На нивоу државе донете су националне стратегије за одређене области (Национална стратегија привредног развоја Србије, Национална стратегија за борбу против сиромаштва, Национална стратегија у области запошљавања).

Што се тиче локалне самоуправе, важећи Закон о локалној самоуправи («Сл гласник РС» бр. 9/02, 33/04 и 135/04) придаје велики значај планирању развоја јединица локалне самоуправе. Тако, у члану 18. став 1. тачка 1. Закон наводи да су општине дужне да доносе планове развоја. Стратегија локалног економског развоја је предуслов за сваки други развој локалне заједнице.

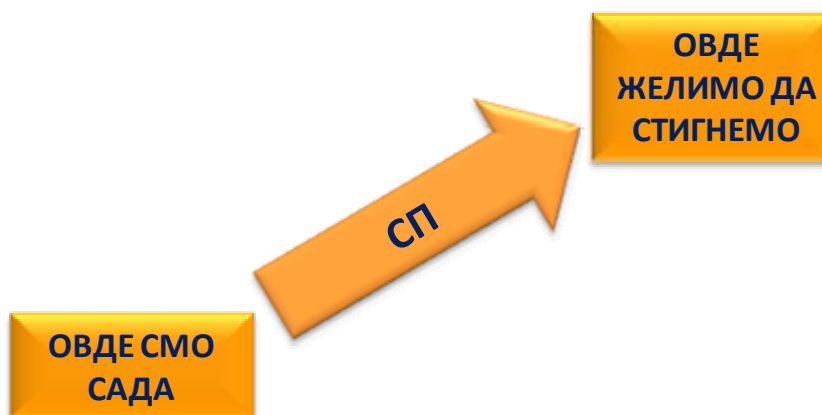
Свака заједница има јединствене локалне карактеристике који могу помагати или ометати њен економски развој. Ови локални атрибути ће формирати темеље на којима ће се градити стратегија локалног економског развоја са циљем да се побољша локална конкуренција. Да би се изградила конкуренција свака заједница треба да схвати и да ради на својим властитим јаким странама, слабостима, приликама и опасностима да би учинили своје локално подручје атрактивним за пословање, нове раднике и пружање потпоре институцијама.

Основни циљ Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара је да пружи увид у ситуацију локалне самоуправе као и да пружи смернице и подстицаје за будући развој. Она дефинише локални економски развој као циљно орјентисан, дугорочан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота. Стратегија је орјентисана на стварање одрживог модела који на квалитетан начин задовољава друштвено-економске потребе и интересе грађана, а истовремено елиминише или значајно умањује утицаје који представљају претњу.

ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ СТРАТЕГИЈЕ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

Шта је стратешко планирање?

Стратешко планирање је систематски начин управљања у условима промена. То је инструмент за постизање консензуса у локалној заједници и формирање заједничке визије економског развоја и свеукупног унапређења услова живота. Стратешко планирање је креативан процес препознавања кључних питања за развој заједнице, као и договора око циљева, програма и пројеката које треба спровести у циљу решавања тих питања.



Стратешким планирањем се комбинују *дугорочне перспективе (визија, циљеви)* и *краткоточне мере (програми, пројекти)*. Када смо креирали визију и дефинисали опште циљеве, планирали смо дугорочно. У исто време, сагледали смо тренутно стање у заједници, као и привредне, друштвене и политичке токове, који су подложни брзим променама и тешко су предвидиви. Због тога, сврха стратешког планирања јесте да се створи рационална основа за постизање договора око конкретних програма и пројеката, који се реално могу спровести у року од пет година, што је животни век већине стратешких докумената који се односе на економски развој.

Стратешко планирање је, такође, моћна техника за окупљање челних привредника и представника локалне самоуправе, у циљу стварања партнерства између приватног и јавног сектора, које ће унапредити пословну климу у граду и допринети његовој конкурентности.

Принципи стратешког планирања

У изради стратешког плана економског развоја користили смо методологију *партиципативног планирања*, која подразумева широко учешће чланова локалне заједнице, како у процесу припреме стратешког документа, тако и у спровођењу дефинисаних програма и пројеката. Током припреме стратегије, руководили смо се следећим принципима:

- Економски развој и развој предузетништва треба да буде усклађен са потребама свих грађана и да води ка побољшању квалитета живота свих припадника локалне заједнице,
- Партиципативни приступ представља инструмент за учешће грађана у процесу доношења одлука и трајну укљученост свих чланова заједнице у стратешко планирање економског развоја и одрживог развоја уопште, као и креирање локалне политике,

- Стратешко планирање је континуирани процес и не своди се само на израду документа – наш циљ је да пројекти планирани за наредних пет година буду реализовани и тиме допринесу остварењу визије економског развоја заједнице,
- Партнерство приватног и јавног сектора, као и припадника цивилног друштва неопходно је за одрживи економски развој,
- Улога локалне самоуправе у економском развоју састоји се, превасходно, у креирању повољних услова и окружења за развој приватног предузетништва и привлачење инвестиција,
- Постизање консензуса између свих интересних група при утврђивању кључних елемената стратегије,
- Подршка постојећим малим и средњим предузећима подједнако је важна, као и привлачење инвестиција и оснивање нових предузећа,
- Локални економски развој заснива се, пре свега, на коришћењу сопствених ресурса, предности и могућности,
- Комбиновање дугорочне визије, средњорочних циљева и краткорочних програма и пројеката омогућава ефикаснију реализацију стратегије,
- Широк консултативни процес у току израде стратешког документа – ангажовање стручњака за конкретне области у оквиру радних група,
- Усаглашеност са националним стратегијама и међународним стандардима,
- Усклађеност са постојећим стратешким и планским документима града,
- Истицање компаративних предности локалне заједнице.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ СТРАТЕШКОГ ПЛАНИРАЊА

Свеобухватни приступ

Учешће грађана

Усредсређеност на локалне потребе

Партнерство приватног и јавног сектора

Регионално повезивање

Консензус свих учесника у процесу

Укључивање стручне јавности

Ослањање на сопствене ресурсе

Истицање компаративних предности заједнице

Стварање повољних услова за развој предузетништва и привлачење инвестиција

Усклађеност са другим стратешким документима на локалном нивоу и националним стратегијама

Процес израде Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара започео је формирањем Радног тима за израду Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара, на основу Одлуке о приступању изради Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара од 25.08.2014. године и Решења о именовању Радног тима израду Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара. За чланове Радног тима именовани су представници локалне самоуправе, чланови Градског већа, јавног и

приватног сектора, особље Одељења за ЛЕР, као и представници цивилног друштва.

Партиципативни приступ

Сврха партиципативног приступа јесте укључивање целокупне јавности у процес креирања заједничке визије и избора циљева, програма и пројеката економског развоја. Својим учешћем, грађани су сигурни да су њихови предлози обухваћени стратешким планом, а локална самоуправа има подршку заједнице, која подржава садржај документа.

Суштина процеса стратешког планирања није само у креирању документа уз учешће грађана. Циљ је дугорочно окупљање целе заједнице око заједничког интереса - економског напретка и унапређења животног стандарда кроз реализацију стратешког плана.

Партиципативно планирање стратешког развоја је трајан процес који обезбеђује договор свих припадника заједнице око одабраних праваца развоја. Јавни увид је део процеса партиципативног стратешког планирања и он обезбеђује коначну сагласност заједнице, пре усвајања стратешког документа од стране Скупштине Града.

Уз независну и непристрасну фасилитацију, партиципативан приступ је омогућио:

- **Учеће свих битних актера** – избор чланова Радног тима за стратешко планирање и радних група обезбедио је заступљеност свих сектора и одговарајућу заступљеност свих чланова заједнице;
- **Разумевање и усаглашеност око свих корака и елемената процеса стратешког планирања** – на тај начин, сви битни актери разумели су задатке и изазове на исти начин;
- **Заједничко дефинисање кључних питања, креирање визије и циљева развоја** на основу анализе профила заједнице и SWOT анализе, као и партиципативно праћење реализације стратешког плана.
- **Учеће заједнице у реализацији плана, као и праћењу примене и оцени резултата рада** – Након усвајања стратешког документа, формираће се Тело за имплементацију који ће у сарадњи са Градском управом и Одељењем за ЛЕР пратити процес имплементације;
- **Власништво целе заједнице над стратешким планом** – овај план није производ једне политичке гарнитуре. У његовој припреми учествовали су представници целе заједнице, који ће се залагати за одрживост и реализацију плана без обзира на изборне резултате и промене до којих може доћи;
- **Да стратешки план буде флексибилан водич ка променама и напретку, а не коначан документ који се не може изменити** – програме и пројекте је могуће додавати, мењати и допуњавати, док год су они у складу са визијом развоја заједнице, као и дефинисаним општим и посебним циљевима.

Очекивани резултати и ефекти процеса стратешког планирања:

Јасна визија о привредном развоју заједнице и стратешки приступ у спровођењу програма и пројеката;
Измењен, иновативан начин размишљања целе заједнице и нове перспективе у реализацији развојних пројеката;
Процена тренутног стања развоја заједнице као основ за мерење будућег развоја;
Нови, предузетнички начин размишљања од стране локане самоуправе и преузимање веће одговорности за развој заједнице;
Трајно учешће грађана у креирању будућности заједнице, као наслеђе за будуће генерације;
Власништво заједнице над стратешким документом и мотивисаност јавности да даје активан допринос развоју заједнице;
Смањење незапослености
Унапређена сарадња између локалне самоуправе и приватног сектора;
Развој приватно-јавних партнерстава;
Јасна порука инвеститорима о правцима развоја и могућностима за будућу сарадњу
Практичне идеје како да се дође до средстава за финансирање пројеката и веће ослањање на сопствене ресурсе и могућности;
Већа јавност у раду локалне самоуправе и појачана контрола од стране грађана.

Радни тим за израду Стратегије локалног економског развоја

Чланови Радног тима за израду Стратегије за локално економски развој града Зајечара су:

- Велимир Огњеновић, градоначелник Града Зајечара, председник Радног тима
- Др Мирко Николић, заменик градоначелника, заменик председника Радног тима
- Владислав Милојевић, помоћник Градоначелника Града Зајечара
- Срђан Марјановић, помоћник Градоначелника Града Зајечара
- Саша Димитријевић, члан Градског већа Града Зајечара
- Милко Тодоровић, члан Градског већа Града Зајечара
- Предраг Стојановић, саветник председника Скупштине Града Зајечара из области пољопривреде
- Драган Аврамовић, директор ЈП „Дирекција за изградњу“ Зајечар
- Дејан Тошић, председник Регионалне привредне коморе Зајечар
- Мирослав Стојановић, директор Здравственог центра „Зајечар“
- Зоран Миловановић, пројект менаџер „РАРИС“-а Зајечар
- Велимир Јовић, директор „РГЗ Служба за катастар непокретности Зајечар“
- Марко Пауновић, директор ЈКП „Водовод“ Зајечар
- Мира Андријашевић, директорка Центра за социјални рад „Зајечар“
- Иван Жикић, директор ЈКСП „Зајечар“
- Зоран Стаменковић, директор „Цекит“-а Зајечар
- Бора Димитријевић, директор Народног музеја „Зајечар“
- Божа Коцић, начелник Одељења за урбанизам, Градска управа Зајечар
- Данијела Митић, начелник Одељења за финансије, Градска управа Зајечар
- Габријела Ритупер, шеф буџета, Одељење за финансије, Градска управа Зајечар
- Сузана Вујић, Локални економски развој, Градска управа Зајечар
- Анкица Агић, Локални економски развој, Градска управа Зајечар

- Саша Војиновић, председник Актива директора основних школа у Зајечару
- Срђан Станојевић, председник Актива директора средњих школа у Зајечару
- Драган Ранђеловић, извршни директор „Факултета за менаџмент“ у Зајечару
- Зоран Радомировић, председник удружења „Опште удружење предузетника Града Зајечара“
- Братислав Ђорђевић, директор Фабрике каблова Зајечар д.о.о. „TF KABLE“
- Бојан Алексић, директор предузећа за путеве „Зајечар“ А.Д.- Strabag
- Зоран Ђорђевић, директор Националне службе за запошљавање, филијала Зајечар
- Дејан Перић, менаџер за филантропију, УГ „Зајечарска иницијатива“
- Иван Живковић, „Тимочки омладински центар“ у Зајечару
- Дарјан Тошић, начелник Одељења за привреду и друштвене делатности, Градска управа Зајечар

Радне групе

Након урађене анализе профила заједнице и SWOT анализе чланови Радног тима су препознали и размотрили четири кључна питања тј. области могућег правца развоја Града. Улога чланова, као њихов допринос у процесу стратешког планирања, била је да реално сагледају предности које град има и да у складу са ресурсима утврде области које треба развијати. Свака Радна подгрупа је у оквиру дефинисаних области развоја, тј. општег циља, одредила више посебних циљева и у оквиру њих одређене програме развоја који садрже називе конкретних пројеката.

Подгрупа за кључну област 1: Унапређење инфраструктуре, боље коришћење обновљивих извора енергије, развој високих технологија и екологија и заштита животне средине:

- Божа Коцић, Одељење за урбанизам, Градска управа Зајечар
- Зоран Миловановић, пројект менаџер, „РАРИС“ Зајечар
- Драган Ранђеловић, извршни директор „Факултет за менаџмент“ у Зајечару / Александра Цветковић, Факултет за менаџмент у Зајечару
- Зоран Радомировић, председник удружења „Опште удружење предузетника Града Зајечара“
- Драган Аврамовић, директор ЈП „Дирекција за изградњу“ Зајечар
- Срђан Марјановић, помоћник Градоначелника
- Милко Тодоровић, члан Градског већа Града Зајечара
- Саша Војиновић, председник Актива директора основних школа у Зајечару
- Бојан Алексић, директор предузећа за путеве „Зајечар“, А.Д. - Штрабаг
- Фабрика каблова Зајечар д.о.о. „TF Kable“
- Мирослав Стојановић, Здравствени центар „Зајечар“
- Велимир Јовић, директор „РГЗ Служба за катастар непокретности Зајечар“
- Марко Пауновић, директор ЈКП „Водовод“ Зајечар
- Иван Жикић, ЈКСП „Зајечар“
- Срђан Стојановић, председник Актива директора средњих школа
- Данијела Митић, начелник Одељења за финансије, Градска управа Зајечар
- Габријела Ритупер, шеф буџета, Одељење за финансије, Градска управа Зајечар
- Сузана Вујић, начелник Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар

- Анкица Агић, заменик начелника Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар

Подгрупа за кључну област 2: Развој туризма:

- Срђан Марјановић, помоћник Градоначелника
- Зоран Миловановић, пројект менаџер, „РАРИС“ Зајечар
- Зоран Стаменковић, директор „ЦЕКИТ-а“ Зајечар
- Срђан Стојановић, председник Актива директора средњих школа
- Бора Димитријевић, директор Народног музеја „Зајечар“
- Дејан Перић, менаџер за филантропију, УГ „Зајечарска иницијатива“
- Иван Живковић, „Тимочки омладински центар“ у Зајечару
- Сузана Вујић, начелник Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар
- Анкица Агић, заменик начелника Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар

Подгрупа за кључну област 3: Рурални развој:

- Срђан Марјановић, помоћник Градоначелника
- Зоран Миловановић, пројект менаџер, „РАРИС“ Зајечар
- Предраг Стојановић, саветник председника Скупштине Града Зајечара за пољопривреду
- Саша Војиновић, председник Актива директора основних школа у Зајечару
- Дарјан Тошић, начелник Одељења за привреду и друштвене делатности
- Мира Андријашевић, директор Центра за социјални рад „Зајечар“
- Сузана Вујић, начелник Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар
- Анкица Агић, заменик начелника Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар

Подгрупа за кључну област 4: Развој малих, средњих и микро предузећа и стварање услова за привлачење инвестиција:

- Зоран Радомировић, председник удружења „Опште удружење предузетника Града Зајечара“
- Зоран Миловановић, пројект менаџер, „РАРИС“ Зајечар
- Срђан Марјановић, помоћник Градоначелника
- Зоран Ђорђевић, директор Националне службе за запошљавање, филијала Зајечар
- Дарјан Тошић, начелник Одељења за привреду и друштвене делатности
- Владислав Милојевић, помоћник Градоначелника Града Зајечара
- Дејан Тошић, председник Регионалне привредне коморе Зајечар
- Сузана Вујић, начелник Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар
- Анкица Агић, заменик начелника Одељења за локални економски развој, Градска управа Зајечар

Прикупљање и анализа података

Профил заједнице

На локалну привреду утичу различити фактори на међународном, државном, регионалном и локалном плану. Да бисмо добили праву слику о тренутном стању економије у нашој заједници, што је предуслов за израду добре стратегије, на почетку процеса стратешког планирања градска управа, Одељење за локални економски развој и Радни тим за израду Стратегије локалног економског развоја бавиле су се прикупљањем података из различитих извора, ослањајући се на податке добијене од одговарајућих институција. На основу анализе прикупљених података, припремили смо кратак преглед најважнијих закључака који су представљени у оквиру овог документа. За потребе израде анализе стања у нашој заједници користио се профил заједнице, документ који садржи податке приказане у стотинак табела са различитим подацима и који представља основу за базу података који допуњује и редовно ажурира Одељење за локални економски развој.

Дефинисање кључних питања и стратешке визије

На основу анализе профила заједнице Радни тим за израду Стратегије локалног економског развоја је детаљно размотрио резултате и утврдио питања/области од највећег значаја за даљи развој заједнице. У доношењу ове одлуке постигнут је консензус свих чланова Радног тима за израду Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара што је било једнако важно као и сам избор кључних питања.

Радни тим је затим приступио дефинисању стратешке визије, којом смо се руководили током целокупног процеса стратешког планирања и која ће нас водити до остварења дугорочних циљева. У овом моменту стратешког планирања дефинисане су и радне групе које су се даље бавиле сваким кључним питањем појединачно.

SWOT анализа

SWOT анализа представља анализу снага, слабости, шанси и претњи за свако кључно питање. То је предуслов за сам процес стратешког планирања – дефинисање општих и посебних циљева, програма и пројеката. Помоћу ове технике обавили смо:

- Екстерну анализу – анализу шанси које нам се пружају за економски развој, као и сагледавање претњи – ризика који нам прете у процесу спровођења стратегије. Ту спада све оно што је изван моћи заједнице да на њих утиче, као што су промене на међународном и државном плану – законодавне, друштвене и политичке промене, технолошки развој и демографска кретања.
- Интерну анализу – анализу снага и предности са којима заједница располаже на почетку процеса стратешког планирања и сопствених слабости које могу угрозити спровођење стратегије. Код интерне анализе веома је важна објективност и сагледавање унутрашњих проблема из различитих перспектива.

Као и профил заједнице, SWOT анализа је такође усмерена на прикупљање података који су нам неопходни за добро планирање, али нам она даје конкретнију анализу стања и околности у вези уско дефинисаних кључних питања.

Процес стратешког планирања

Циљ процеса стратешког планирања је да, пошто смо кренули од дефинисања кључних питања и одредили састав радних подгрупа за свако кључно питање, утврдимо визију развоја наше заједнице, коју ћемо остварити кроз спровођење општих и посебних циљева, програма и пројеката. За сваку годину приоритетни пројекти се утврђују посебно, а у додатку овог документа садржани су пројекти који су оцењени као оствариви и најважнији за прву годину. На основу утврђених приоритета, Радне подгрупе су припремиле и план имплементације, који ће бити представљен као анекс Стратегије локалног економског развоја.

Током целокупног процеса, најважније је било да се постигне сагласност свих чланова радних група око приоритета, а да затим пројекте утврђене за прву годину прихвати и Радни тим за стратешко планирање.



Општи циљеви су уопштене изјаве о томе шта једна заједница жели да буде или да постигне; произилазе из дефинисаних кључних питања и стратешке визије и представљају широке смернице у процесу доношења одлука. Општи циљеви се планирају дугорочно.

Посебни циљеви произилазе из општег циља за свако кључно питање и представљају конкретне, специфичне области које треба развијати и унапређивати. Посебни циљеви подразумевају средњерочно планирање.

Програми су пројекти груписани по сродности. То су специфични задаци које треба обавити да би се остварили циљеви. Програми се планирају краткорочно.

Пројекти представљају конкретне мере које се предузимају да би довеле до конкретних резултата који воде ка остваривању програма, посебних циљева, општег циља и, коначно, визије о развоју града.

Активности су специфичне радње које се морају обавити у оквиру сваког пројекта како би се он успешно реализовао. За сваку активност мора се јасно дефинисати одговорност, временски рок и начин спровођења.

Критеријуми за избор пројеката од стратешког значаја

Да би Радни тим за израду Стратегије локалног економског развоја, чији чланови заступају различите интересне групе лакше постигао консензус, дефинисали смо критеријуме на основу којих смо лако утврдили који програми и пројекти су од општег значаја за развој заједнице.

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ДЕФИНИСАЊЕ ПРОЈЕКТА ОД СТРАТЕШКОГ ЗНАЧАЈА

1. Локална самоуправа је (директно или индиректно) укључена у спровођење пројекта.
2. Пројекат доприноси стварању или унапређењу повољног окружења за развој бизниса .
3. Чланови Радног тима су се сложили да је пројекат од значаја за целу заједницу.
4. Пројекат помаже развој и унапређење малих и средњих предузећа.
5. Пројекат подразумева партнерство јавног и приватног сектора.
6. Спровођење изабраног пројекта је предуслов за спровођење других пројеката од значаја за привредни развој.
7. Пројекат подразумева и промовише сарадњу више представника пословног сектора и промовише интересно удруживање предузетника/пољопривредних произвођача.
8. Пројекат доприноси привлачењу директних страних инвестиција.
9. Пројекат је предложила група грађана или интересна група и образложила његов значај за целу заједницу.
10. Пројекат ствара услове за ново запошљавање.
11. Пројекат се заснива на коришћењу сопствених природних ресурса.
12. Пројекат увећава изворне приходе општине.
13. Пројекат унапређује положај група од посебног значаја/интереса (на пример, жене предузетнице, запошљавање младих, особа са инвалидитетом, инклузија мањинских етничких група и сл.)
14. Пројекат спречава или смањује могућност „одливања памети“ – мотивише повратак младих у своју заједницу по завршетку студија, повратак младих на село и сл.

Критеријуми за приоритизацију

Приоритизација пројеката утврђених процесом стратешког планирања врши се помоћу шест критеријума за оцењивање и на основу квалитативне анализе од стране радних група и Радног тима за стратешко планирање. Приоритет пројекта ће зависити од суме оцена коју је пројекат добио по сваком критеријуму. Што је број поена који пројекат добије већи, виши ће бити и његов приоритет.

Критеријуми који се користе за приоритизацију су следећи:

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРИОРИТИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА

1. Степен утицаја резултата пројекта на дефинисану визију и општи и посебан циљ. Уколико пројекат има већи утицај добиће већи број поена.
2. Изводљивост пројекта и процена доступности финансијских и људских ресурса неопходних за имплементацију пројекта. Што су извори финансирања и други услови за реализацију пројекта извеснији, пројекат треба да добије већи број поена. Због важности прибављања извора финансирања и степена изводљивости самог пројекта, овај критеријум има највише утицаја на приоритизацију.
3. Временски оквир неопходан за реализацију пројекта и утврђивање мерљивих резултата пројекта. Уколико је време потребно за реализацију дуже, пројекат ће добити мање бодова и обрнуто.
4. Степен утицаја пројекта на креирање и задржавање радних места, привлачење инвестиција и квалитет живота. Што је већи позитиван утицај на креирање радних места, привлачење инвестиција и квалитет живота, то пројекат треба да добије више бодова.
5. Спремност појединачног члана комисије да се ангажује у имплементацији пројекта. Што је ваша лична спремност да се ангажујете на пројекту већа, пројекат треба да добије већи број бодова.
6. Позитиван утицај и компатибилност пројекта са другим пројектима и циљевима. Уколико пројекат директно или посредно доприноси остарењу пројекта, т.ј., представља предуслов за остварење неких других сродних пројеката, треба да добије већи број бодова.

Значај аспекта родне равноправности за развој заједнице

За развој су кључни људи са којима и због којих се развој и планира. Јер циљ развоја је *побољшање квалитета свакодневног живота људи* у локалној заједници. Да бисмо заиста могли да се бавимо побољшањем квалитета свакодневног живота људи морамо да разумемо како ти људи живе и ко су; колико имају година, какво је њихово образовање, пол, стручна спрема, економске активности којима се баве, од чега живе, колики су им приходи, шта су кључни проблеми са којима се сусрећу. Разумевајући њихов свакодневни живот у конкретном локалном окружењу, ми добијамо могућност да препознамо потребе које имају, али и њихове потенцијале који могу да се покрену у корист развоја.

Одлучивање о развоју (како ћемо живети) често пада на оне који се, у једном тренутку, нађу у прилици да на томе раде (на пример, чланови радних група, који су укључени у неки процес као одговорна лица у неким институцијама или као стручњаци). Управо та чињеница даје им још већу одговорност да осигурају укључивање различитих група односно, сагледају њихове потребе у процесу израде стратешких докумената, као и током имплементације. Успешност стратегије није у чињеници да се активности њоме предвиђене само реализују, већ да имају позитивне ефекте на велику већину становника, и локалну заједницу.

У том контексту, интеграција родне равноправности подразумева процес којим би се осигурало да жене и мушкарци једнако одлучују о развоју, односно да имају једнак приступ ресурсима, једнаку контролу над ресурсима, и да имају једнаке користи од развоја.

Такође, то је и стратешки приступ којим се помоћу конкретних политика (мера и програма) подстичу вишеструки потенцијали и жена и мушкараца, и где корист за појединца-појединку постаје уједно и корист за целу локалну заједницу.

Како би аспект родне равноправности био укључен на прави начин, потребно је да се пројекти који ће се спроводити додатно анализирају уочи саме разраде. Кључна питања и индикаторе које је потребно укључити неопходно је развити у зависности од врсте пројекта.

Примери неких кључних питања за анализу

- На који начин пројекат доприноси родној равноправности?
- Да ли су ресурси равномерно распоређени између жена и мушкарца?
- Колики је степен укључености жена у креирање, реализацију, као и крајње кориснице пројектних активности?
- Улога и допринос жена у развоју туризма и њихово економско оснаживање кроз едукацију и помоћ у покретању малих бизниса.
- Улога жена у руралном развоју - допринос жена у пољопривредним и прерађивачким активностима (на пример, прерада млека у финалне производе или нека друга прерада); могућности и баријере за даљи развој (на пример: обука и информисање о стандардима ЕУ у производњи хране те припремање села за нове прописе и стандарде ће бити обавезни (на пример хигијена у производњи млека, правила о складиштењу и транспорту хране; обука и подршка оснивању потпуно нових бизниса (на пример, кетеринг услуге).
- Обука за рад на рачунару и приступ савременим технологијама, нарочито за младиће и девојке.

ПРИМЕРИ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРАЋЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ И
УКЉУЧЕНОСТИ МЛАДИХ У ПРОЈЕКТЕ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

1. Број жена и мушкараца укључених у реализацију пројекта, и њихова улога у спровођењу пројекта.
2. Број младих до 30 година (девојке и младићи) укључених у реализацију пројекта, и њихова улога у том процесу.
3. Број активности којима су обухваћене жене у мушкарци (као циљна група), односно, корисници.
4. Број обучених особа (незапослених, пољопривредника, приватних предузетника, итд.).
5. Број пројеката у којима су млади као циљна група ((број девојака и младића на сваком пројекту).
6. Број пројеката у којима су жене посебна циљна група.
7. Број свих корисника програма по полу и старости
8. Који су ефекти појединих програма, пројеката и активности на жене и мушкарце?
9. Који су ефекти појединих програма, пројеката и активности на младе (на девојке и младиће)?

План имплементације (акциони план)

План имплементације се припрема на годишњем нивоу, за пројекте који се утврде као приоритетни за дату годину.

Након тога, за пројекте које смо утврдили као приоритетне за прву годину припремили смо акциони план, који садржи оквирне вредности пројеката, планиране изворе финансирања, као и временски оквир у којем ће се пројекти реализовати.

Јавни увид



Нацрт Стратегије био је доступан у току трајања јавног увида на огласној табли Градске управе Града Зајечара, званичном сајту Града Зајечара, фејсбук и твитер страници Одељења за локални економски развој. Јавност је имала могућност и прилику да да своје предлоге, примедбе и сугестије за допуну стратешког документа. Након истека периода предвиђеног за јавни увид, Одељење за локални економски развој, које пружа техничку подршку при изради стратешког документа, је објединило све предлоге добијене од стране грађана и исте проследило Радном тиму на разматрање.

Јавна расправа одржана је 28. септембра 2015. године, како би што више грађана и стручних лица узело учешће у изради Стратегије и својим предлозима, сугестијама и допунама дали допринос стратешком документу.

Спровођење стратегије

Стратегија локалног економског развоја Града Зајечара, за период 2015-2020. године, ступа на снагу даном усвајања на Скупштини Града Зајечара, а њена реализација почеће након усвајања. Тело за имплементацију стратешког документа, као извршно стручно тело за реализацију Стратегије, формира Скупштина Града Зајечара након усвајања стратегије. Тело за имплементацију редовно ће се састајати у циљу праћења и оцењивања процеса спровођења стратегије. Извештаје о реализацији стратешког документа подносиће Скупштини Града Зајечара.

Успешна имплементација зависи од много фактора: мотивације битних актера, доступности финансијских средстава, стабилности структура јавне управе, законодавних мера и др.

У спровођењу Стратегије локалног економског развоја града Зајечара кључну улогу имаће Скупштина Града Зајечара, Градоначелник, Градско веће и Тело за имплементацију, састављено од стручњака из разних области. Поред своје стручности, Тело за имплементацију треба да сарађује са стручњацима из већ постојећих институција (и јавних и приватних). Одговорност за спровођење стратешког плана, такође, треба да преузму и појединци а, нарочито, представници приватног сектора. Заједница треба да се интересује за спровођење стратешког плана и да непрестано ствара неку врсту притиска, указујући на то да прати све кораке у реализацији пројеката.

Извори финансирања

Један од најтежих задатака, свакако, представља обезбеђивање неопходних финансијских средстава за финансирање пројеката. Могући извори финансирања обухватају:

- Буџетски опредељена средства за капиталне инвестиције и друге пројекте економског развоја (учешће Града),
- ИПА фондови (за локални и регионални економски развој, као и за пројекте прекограничне сарадње),
- Средства обезбеђена из других донаторских програма,
- Директна страна улагања,
- Приватно-јавна партнерства и др.



Један од предуслова за успешно спровођење стратешког плана је планирање буџета у складу са стратешким опредељењем заједнице. Стога је неопходно да учешће Града у приоритизованим пројектима буде планирано у буџету Града који је Скупштина усвојила за дату годину.

Праћење и оцена реализације стратешког плана

Праћење реализације стратешког плана (мониторинг) је континуиран процес, који ће започети од тренутка спровођења стратешког плана. Краткорочни преглед резултата добијених путем мониторинга омогућиће непосредан увид и сазнања о напретку одређеног пројекта. Тим за мониторинг и евалуацију пратиће спровођење стратегије и о томе редовно извештавати јавност. Тим за мониторинг и евалуацију формира Скупштина Града Зајечара након усвајања стратешког документа.

Краткорочно праћење спровођења стратегије ће омогућити да се на време уоче проблеми и недостаци у имплементацији пројекта и указаће ако нешто треба прилагодити или изменити у ходу. На тај начин, неуспех ће се свести на најмању могућу меру и на време ће се уочити ризици. То ће, такође, омогући одговарајућу контролу, како од стране градског руководства, тако и од стране шире јавности.

Средњерочни преглед односи се на утврђивање конкретних резултата и кључних корака у спровођењу пројекта. То ће нам помоћи да проценимо конкретан учинак, да уочимо предности и недостатке и утврдимо потребу за увођењем промена у приступу.

Дугорочно праћење и оцена усредсређују се на утицај и ефекат пројекта на укупно побољшање економије и животног стандарда становништва. Тако ће моћи да се уоче значајне промене у кључним областима развоја, да се процени колико су те промене одрживе и каје су поуке извучене.

Када говоримо о имплементацији Стратегије, она се може остварити на два начина, као и њиховом комбинацијом:

- Имплементација заснована на средствима из јавних извора
- Имплементација заснована на конкурисању пројектима на доступне конкурсе и позиве за подношење пројекта.

ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕХА У СПРОВОЂЕЊУ СТРАТЕГИЈЕ (примери)**КРАТКОРОЧНИ ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕХА (ИЗВРШЕНЕ АКТИВНОСТИ)**

1. Број реализованих пројекта у односу на планирани број пројекта на годишњем нивоу (број реализованих приоритетних пројекта).
2. Износ обезбеђених финансијских средстава у односу на планирана средства (по пројекту, на нивоу године).
3. Број одржаних семинара за циљне групе дефинисане у стратегији (по пројекту, укупно на нивоу године).
4. Број обучених особа (незапослених, пољопривредника, приватних предузетника, итд.).
5. Километри асфалтираног пута (у односу на планирано).
6. Број изграђених/ренораних туристичких објеката и унапређење туристичке инфраструктуре у односу на планирано.

СРЕДЊЕРОЧНИ ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕХА (РЕЗУЛТАТИ И ТРЕНДОВИ)

1. Број новостворених радних места (по пројекту, укупно на нивоу године, у односу на нулту годину – 2015., у поређењу са претходном годином)
2. Количина директних инвестиција на нивоу године (у поређењу са нултом годином, у поређењу са претходном годином).
3. Број новостворених малих и средњих предузећа (у поређењу са нултом годином, у поређењу са претходном годином).
4. Број основаних приватно-јавних партнерстава (укључујући и квалитативну анализу – власничке структуре, износ уложених средстава и сл.)
5. Број ноћења у туристичким објектима на нивоу године, у поређењу са нултом годином/претходном годином.
6. Количина пласираних пољопривредних производа (као резултат интересног повезивања пољопривредних произвођача) у поређењу са нултом/претходном годином.

ДУГОРОЧНИ ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕХА (УТИЦАЈ И ЕФЕКТИ)

1. Смањење стопе незапослености на крају спровођења стратегије, у односу на нулту годину (2015)
2. Старосна структура становништва у 2020. години и сваке наредне године, у поређењу са 2015. годином.
3. Увећање изворних прихода Града у 2020. години и сваке наредне године, у поређењу са нултом годином.
4. Бруто доходак по глави становника у 2020. години и сваке наредне године, у поређењу са нултом годином.

ПРОФИЛ ЗАЈЕДНИЦЕ И ОЦЕНА СТАЊА ЛОКАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Географске карактеристике

Територија града Зајечара обухвата 29.47% територије Зајечарског округа, као и 1.21% од укупне територије Републике Србије.

Град Зајечар се налази у централном делу Тимочке крајине и обухвата Зајечарску котлину, источни део Црноречке и северни део Књажевачке котлине, као и јужне делове Неготинске крајине. Површина територије града Зајечара је 1.069 км² (око 15 % површине Тимочке крајине).

Град Зајечар, географски, административни, политички и културни центар Зајечарског управног округа, налази се у Зајечарској котлини (између 43°54' и 43°42' северне географске ширине, 22°07' и 22°24' источне географске дужине и 137 м апсолутне надморске висине), на 11 км од границе према Бугарској, у међуречју и на саставцима Црног и Белог Тимока. Град је првобитно лежао на десној обали Црног Тимока, простирући се до брда Краљевица. Временом се ширио на левој обали Црног Тимока и према западу.

На територији Града Зајечара преовлађује брдско-планинско земљиште, са зајечарском котлином у центру. Територију града Зајечара пресецају Црни и Бели Тимок, који се код Вражогрнца спајају у Велики Тимок. Ова три Тимока чине основу речног система Тимок, који чини основу хидрографске мреже овог краја. Поред њих, територију пресецају мање речице (Лубничка река, Ленувачка река, Горња Бела Река, Ласовачка река и др.)

На територији града нема природних језера, али постоје вештачка (акумулациона) језера: Грлишко, Рготско и језеро Совинац. Грлишко и језеро Совинац служе за водоснабдевање, док је Рготско језеро настало сакупљањем воде у ископима (мајданима) кварцног песка код села Рготине. На територији Зајечара позната су два термоминерална извора: Гамзиградска Бања и Николичево.

Табела 1. - Географски положај града Зајечара

ЗАЈЕЧАР – ЛИЧНА КАРТА	
Географски положај	
Површина	1.069 км ²
Број насеља	42
Број становника	59.461
Округ	Зајечарски са око 119.96
Удаљеност од главног града	око 240km

процена РЗС - Резултати пописа 2011.год Статистички годишњак 2013, РСЗ

Саобраћајна повезаност

Град лежи на главним саобраћајницама Тимочке Крајине, где се укрштају путеви различитог нивоа и значаја, а магистрални правци ка Видину и Софији су, поред магистралног пута Београд – Доњи Милановац – Кладово – Неготин и даље, једина и најкраћа путна мрежа Европе и осталог дела наше земље ка северној Бугарској и јужној Румунији и даље према Црноморском басену. што Зајечару даје посебан међународни значај.

Зајечар, као један од важнијих центара у Србији, повезан је са међународним путем "коридор 10" и граничним прелазом са Бугарском "Вршка Чука" удаљеним 7 км. Најближи аеродром је у Нишу на 100 км, а лука Прахово на Дунаву је удаљена 70 км.

Поред путничког и железничког саобраћаја развијен је и теретни саобраћај и скоро све железничке станице у општини имају индустријски колосек, тако да се железницом са подручја општине транспортује добар део индустријске робе и пољопривредних производа. Подручје града пресецају пруге нормалног колосека

Ниш – Зајечар – Прахово и Ниш – Зајечар – Београд.

Град Зајечар је повезан са:
међународним путем "коридор 10"
магистралним путевима М5 и М25,
80 км до аутопута Е75,
до аеродрома у Нишу 100 км,
до луке Кладово 100 км,
до луке Прахово 70 км,
до луке Видин 60 км.

Што се ваздушног саобраћаја тиче сам град Зајечар нема аеродром, али је од је аеродрома у Нишу удаљен 100 км, а од аеродрома у Софији 240 км.

Град Зајечар лежи на реци Тимок која није пловна, али је удаљен:

1. до луке Кладово 105 км,
2. до луке Прахово 70 км,
3. до луке Видин 60 км.



Климатске карактеристике

Град Зајечар се налази у континенталном климатском појасу. Клима је влажно умерена, са топлим и сувим летом и умерено хладном зимом, шта указује да Зајечар и околина имају умереноконтиненталну климу. Најхладнији месеци су у просеку јануар (са просечном температуром ваздуха 0,8 °C) и фебруар, а најтоплији јул (са просечном температуром ваздуха 22.6 °C). У последњој деценији клима је се знатно изменила. Присутне су њене варијације које указују да више нема прецизног временског периода у којем траје зима или лето, као што је то било раније. Сада су летњи месеци изузетно жарки са дневним температурама које достижу и до 40°C док су ноћи у просеку свеже. По тој разлици дневне и ноћне температуре у току лета, сувим и жарким летима клима у овом крају све више поприма обележја пустињске климе. Зиме су благе и са мало падавина, али у појединим периодима температура силази и преко 15°C испод нуле. У

зајечарском басену дувају ветрови слични кошави, најчешће североисточни, док повремено дувају ветрови са правца Карпата и Старе планине. Ветрови су најчешћи у пролеће и јесен. Град се јавља ретко. Задњи забележени, који је нанео велика оштећења објектима, датира из августа 2002. године. Током године укупне падавине у просеку износе 608.7 мм.

Табела 2. Општи географски и климатски показатељи

Клима	Умерено-континентална
Надморска висина седишта града (мнм)	125
Опсег надморских висина у граду (мин-мах)	115-692
Географска дужина	22 ⁰ 07'-22 ⁰ 24'
Географска ширина	43 ⁰ 54'-43 ⁰ 42'
Површина општине (км ²)	1.069
Просечна максимална температура (°C)	23
Просечна минимална температура (°C)	0
Годишње падавине(мм)	560

Табела 3. Климатски показатељи*

	Град Зајечар
ТЕМПЕРАТУРА	
Просечна температура ваздуха – јануар (°C)	0.8
Просечна температура ваздуха –јул (°C)	22.6
Просечна температура ваздуха – годишња (°C)	11.8
Средњи број мразних дана – годишње	103
Средњи број тропских дана – годишње	83
ВЛАЖНОСТ ВАЗДУХА	
Просечна влажност ваздуха – годишња (%)	71
ТРАЈАЊЕ СИЈАЊА СУНЦА	
Просечан број ведрих дана – годишње	90
Просечан број облачних дана – годишње	109
ПАДАВИНЕ	
Просечна количина падавина – годишње (мм)	608.7
ПОЈАВЕ	
Просечан број дана са снегом – годишње	32
Просечан број дана са снежним покривачем – годишње	67
Просечан број дана са маглом – годишње	30
Просечан број дана са градом – годишње	0

*Статистички годишњак 2013 и 2014, РСЗ

Присутне су њене варијације које указују да више нема прецизног временског периода у којем траје зима или лето, као што је то било раније. Сада су летњи месеци изузетно жарки са дневним температурама које достижу и до 40°C, док су ноћи у просеку свеже. По тој разлици дневне и ноћне температуре у току лета, сувим и жарким летима, клима у овом крају све више поприма обележја пустињске климе. Зиме су благе и са мало падавина, али у појединим периодима температура силази и преко 15°C испод нуле.

Природни ресурси

Град Зајечар располаже са значајним природним ресурсима за развој пољопривреде. Под обрадивим површинама је око 70.000 ха, а под шумама око 32.000 ха. Равничарско земљиште обухвата 69 % територије општине, а брдско-планинско 31 %. На пољопривредно земљиште отпада 64 % равничарског земљишта. У структури пољопривреде најзаступљенија је земљорадња, а у оквиру ње ратарство и виноградарство. За разлику од централног дела Србије, воћарство је заступљено на мањим површинама.

Зајечар са околином има све природне услове за развој пољопривреде. У долинама река Црни и Бели Тимок изразито плодно земљиште и могућност наводњавања омогућавају развој ратарства (у оквиру њега и повртарства), док брдско-планинско земљиште (подтупижнички крај, обронци Дели Јована и др.), са великим бројем пашњачких површина, омогућавају успешан развој сточарства. Богатство шума и ловних подручја омогућавају развој лова, док је риболов заступљен на акумулационим језерима и рекама. У новије време граде се и приватни рибњаци за узгој рибе. Клима повољно утиче на развој пољопривреде (мањи део године је зимски период, довољно падавина у току године, довољан број сунчаних дана и др.). Пласман производа је могућ у великим потрошачким центрима (Зајечар, Бор, Неготин, Књажевац), који су на кратким удаљеностима од пољопривредних рејона и повезани путном и железничком мрежом. На подручју града Зајечара са успехом могу да се произведу све ратарске културе, стрна жита, уљане и крмне културе. Просечни приноси код стрних жита крећу се од 5 до 6 т/ха, уљаних 2 тоне/ха и крмне културе 20 тона/хектару и 15 тона/хектару сена. Посебно је важно да се на овом подручју са успехом реализује семенска производња. Произведено семе поседује одличан квалитет, висок степен клијавости и здравствену исправност. Некада је општина Зајечар била значајан произвођач воћа. Захваљујући климатским условима и конфигурацијом земљишта, одлично успевају скоро све врсте воћа, а нарочито вишња, трешња, јагода, малина, купина, шљива, јабука, крушка итд. Посебно је важно нагласити успешно гајење коштуњавог воћа као што су орах и лешник. Преко 400 хектара се налази под вишњом, а приноси се крећу од 8 до 10 тона по хектару. Недостаје складишни простор, прерађивачки капацитети и прави партнер да се производња значајно повећа.

Табела 4. Статистички годишњак 2014– Попис пољопривреде 2012.

ЗАЈЕЧАР- ЛИЧНА КАРТА	
Природни ресурси	
Земљиште	
Расположиво земљиште	61.625 ха
Пољопривредно земљиште (коришћено и некоришћено)	41.894 ха
Оранице и баште	21.225 ха (34,4% од укупне расположиве површине)
Ливаде и пашњаци	7.852 ха
Виногради	463 ха
Воћнаци	984 ха
Шуме Годишња количина падавина	14.856 ха 608,7 мм/год
Воде	
Речни систем Тимок	Кључни потенцијал за развој пољопривреде
Термоминерални извор Николичево	Потенцијал за развој бањског туризма
Термоминерални извор Гамзиградска Бања	Потенцијал за развој бањског туризма

Град Зајечар је био значајан произвођач меса и велики извозник јунећег, свињског и овчег меса. У сеоским срединама је приметна експанзија узгоја коза и већа потражња за прерађевинама од козјег млека. Пошто постоји велики број напуштених пашњака који дуго година нису третирани никаквим хемијским средствима, врло је лако организовати органску производњу меса.

Треба нагласити да сточарска производња има традицију у овим крајевима јер се велике површине земљишта налазе на надморским висинама преко 400 м, што одговара производњи сточарске производње због испаше и обезбеђења сена.

Сточарска производња на територији града Зајечар пре свега је заступљена кроз гајење говеда, свиња, оваца и живине. Са економског становишта најбитније је гајење говеда ради производње млека.

Табела 5. Број стоке – попис пољопривреде 2012

Број стоке	
Говеда	7.804
Свиње	37.764
Овце	14.180
Живина	102.295

Демографски подаци, знање и људски ресурси

На територији града Зајечара налазе се 42 насељена места и изузев самог града сва остала су сеоска. У погледу броја становника и величине сеоских насеља ова села су различитог типа. Према броју становника, највећа насеља су: Велики Извор (2.399), Грљан (2.379), Звездан (1.602), Рготина (1.452), Вражогрнац (1.069) и Велика Јасикова (819), док на другој страни нека насеља имају близу стотинак становника: Лесковац (80), Прлита (90), Јелашница (100) итд.

Табела 6. Општи подаци о насељима и катастарским општинама, 2012.

	Општина	Округ
Број насеља	42	173
Просечна величина насеља (км ²)	25.4	20.9
Број градских насеља	1 (5 МЗ)	5
Број осталих насеља	41	168
Број катастарских општина	41	169
Просечна величина катастарске општине (км ²)	25,4	20,9

Статистички годишњак, 2014

Табела 7. Основно поређење општине и окружења (површина и становништво), 2011

Табела 7. Основно поређење општине и окружења (површина и становништво), 2011

	Површина (км ²)	Удео у укупној површини (%)			Становништво	Удео у укупном броју становника (%)			Густина насељености (бр. становника/км ²)
		Општине	Округа	Србије		Општине	Округа	Србије	
Урбана зона	97	9.07	2.68	0.11	38.165	64.18	31.81	0.53	393
Рурална зона	972	90.93	26.82	1.10	21.296	35.81	17.75	0.29	22
Општина	1.069	100	29.47	1.21	59.461	100	49.56	0.83	56
Округ	3.624	/	100	4.1	119.967	/	100	1.67	33
Србија	88.509	/	/	100	7.186.862	/	/	100	81

Попис из 2011. године

Становништво (број становника и стопа раста)

Становништво је најважнији фактор укупног развоја Града. Зајечар карактерише процес демографског пражњења. Укупан број становника константно се смањује, посебно број радно способног становништва и младих.

Број становника града Зајечара учествује са 64.18% у укупном броју становника Зајечарског округа, а са 0.83% у укупном броју становника Републике Србије. Густина насељености је скоро двострука у односу на ниво Округа, али је за 30-так % испод просека густине насељености на нивоу Републике. Изразита је и разлика у проценту насељености урбаних и руралних подручја. Па тако, док је у граду настањено 64.1 % од укупног броја становника, у селима тај проценат износи свега 35.81 %. Густина насељености у урбаној зони износи чак 393 становника на км², док је у селима свега 22 становника по км². Град Зајечар је средиште територије Града која је подељена је на 46 месних заједница у којима живи 59.461 становника по попису из 2011. године. На основу процене РЗС-а резултати задњег пописа из 2011.године показују да је број становника опао у односу на 2010. годину, која је користила податке РЗС-а пописа из 2002.године.

Према попису из 2011 град Зајечар има укупно 38.165 становника, што чини 64.18% од укупног броја становника. Знатније смањене градског становништва последица је значајнијих миграција градског у односу на сеоско становништво у граду. Имајући у виду негативну стопу природног прираштаја може се закључити да је укупно смањење становништва последица негативног природног прираштаја, а да је знатније смањење градског у односу на сеоско становништво последица веће склоности градског становништва ка миграцији (пре свега младих људи) према већим центрима или иностранству.

У укупном становништву, што је и ситуација на целој територији Србије већи је број жена од броја мушкараца. Карактеристика овог подручја је знатно учешће старог становништва.

У погледу људских ресурса, односно броја становника, на територији града Зајечара, у периоду 1948-1981. приметан је константан раст и повећање броја становника од 62.887-76.681, односно између 2.000 и 4.000 између пописа. Нажалост, како је у овоме крају најизраженија „бела куга“ у Србији, не чуди да од 1981. године, па до данас имамо осетан пад броја становника од 76.681 на 65.969 према попису из 2002. године, док је према статистичкој процени тај број у 2006. години пао на свега 63.398 становника. Према попису становништва, домаћинства и станова из 2011. године број становника износи 59 461.

У складу са тим у порасту је још једна негативна тенденција - пораст броја становника на привременом раду у иностранству.

У укупном становништву, што је и ситуација на целој територији Србије већи је број жена од броја мушкараца. Карактеристика овог подручја је знатно учешће старог становништва. Изразита је у разлика у проценту насељености урбаних и руралних подручја. Па тако, док је у граду настањен 38.165 становник, односно 64.18 % од укупног броја становника, у селима тај проценат износи свега 35.81%, односно 21.296 становника.

Табела 8. Општине и региони у Р.Србији 2013. РСЗ, Попис 2011.

ЗАЈЕЧАР –ЛИЧНА КАРТА	
Демографски подаци	
Број становника према попису из 2011. год	59.461
Стопа раста броја становника изнад је стопе раста на нивоу Србије	-3,8
Просечна старост становништва изнад просека Србије	44,93 године
Мушкарци	48,82
Жене	51,17
Етничка структура	Срби (87,94%) Власи (4,80%) Роми (1,27%) Румуни (0,34%) Остали (0,24%)
Број насеља	42
Градско становништво	64,18
Остало становништво	35,81
Број домаћинстава	21.031
Просечан број чланова домаћинстава	2,83

Етничка структура становништва

По националној структури становништва град Зајечар је вишенационална заједница. Најбројнији су Срби, а поред њих ту живе Власи, Роми, Румуни, Бугари, Македонци, Црногорци, Југословени, Албанци.

Табела 9. Структура становништва према етничкој или националној припадности по попису 2011.

	Општина		Округ	
	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
Срби	52.292	87,94	105.231	87,72
Црногорци	98	0,16	140	0,12
Југословени	89	0,15	127	0,11
Албанци	40	0,07	76	0,06
Бошњаци	4	0,01	12	0,01
Бугари	181	0,30	223	0,19
Буњевци	/	/	/	/
Власи	2.856	4,80	6.254	10,52
Горанци	28	0,05	36	0,03
Мађари	11	0,02	43	0,03
Македонци	148	0,25	234	0,19
Муслимани	28	0,05	59	0,05
Немци	6	0,01	12	0,01
Роми	753	1,27	2.042	1,70

Румуни	204	0,34	307	0,26
Руси	7	0,01	19	0,02
Русини	/	/	/	/
Словаци	5	0,01	10	0,01
Словенци	23	0,04	38	0,03
Украјинци	2	0,00	9	0,01
Хрвати	71	0,12	119	0,10
Чеси	/	/	/	/
Остали	150	0,25	240	0,20
Неопредељени	1.400	2,35	3.052	2,54
Регионална припадност	29	0,05	45	0,03
Непознато	1.033	1,74	1.637	1,36
Укупно	59.461	100	119.967	100

Већина настањених на подручју града Зајечара говори српски као матерњи језик чак 53.361 становника, односно 89,7%, влашки 3177 становника, односно 5.3%, док се за све остале језике као матерње изјаснило само 0.2% од укупног броја становника.

Образовни капацитет

Системом образовања у нашој заједници обухваћени су сви образовни нивои:

- предшколско образовање,
- основно образовање,
- средње образовање,
- високо образовање.

Предшколско образовање организује и спроводи Установа за децу "Ђулићи". Ова установа своју делатност проводи реализацијом програма васпитно-образовног, превентивно-здравственог и социјалног рада са децом предшколског узраста. Располаже са седам наменски изграђених објеката, дисперзираних у граду и селима Грљан и Велики Извор: "Ђурђевак", "Здравац", "Љиљан", "Маслачак", "Невен" , "Пламенак" и „Изворчић“.

Деца која похађају основну школу, овај вид образовања стичу у 40 школских објеката, односно 11 основних школа и 23 подручних одељења (која су у саставу тих школа). У граду ради пет осмогодишњих школа, специјална школа за основно и средње образовање и школа за основно музичко образовање, док се преостале осмогодишње школе налазе у сеоским насељима.

За потребе средњешколског образовања формиране су четири средње школе: Гимназија, Економско-трговинска школа, Медицинска школа и Техничка школа.

За потребе високог образовања у Зајечару од 1997. године постоји Факултет за менаџмент. На факултету се реализују програми основних струковних и академских студија, као и програми мастер и докторских студија. По завршетку основних студија студенти стичу 180 ЕСПБ (струковне) и 240 ЕСПБ (академске), односно по завршетку мастер студија 300 ЕСПБ. Основни циљеви свих студијских програма су да студентима пруже широки спектар знања и принципа из области бизниса, менаџмента и економије.

Табела 10. Капацитети образовних институција, школска 2014/2015 година

	2014/2015 школска година	
	Број установа	Број ученика/студената
Предшколске установе	7	950
Основне школе	11+23 истурена одељења	3809
Средње школе	4	2510
Специјале школе	1 – 1 основна школа + 1 средња школа	
Основна		39
Средња		49
Високо образовање	1	2500
Музичка школа	1	290

Табела 11. Општине и региони у Републици Србији, 2013.год ,РСЗ по попису из 2011.год.

ЗАЈЕЧАР – ЛИЧНА КАРТА Образовна структура становништва	
Више и високо образовање	12,86%
Средњешколско образовање	43,10%
Основно образовање	25,57%
Са незавршеном основном школом	15,97%
Без школске спреме	2,23%
Непознато	0,26%
Укупан број неписмених	0,26%

Што се тиче образовне структуре становништва Зајечара, приметно је да је у свим случајевима већи број образованих мушкараца него жена, чак једна петина жена има ниже образовање (4-7 година школе). Међутим, за потребе даљег развоја Зајечара, биће потребно обезбедити довољан број стручних кадрова из разних области.

Локална привреда, тржишта рада и туристички потенцијал

Зајечар је административни, политички и културни центар Зајечарског округа, и некадашњи центар Тимочког региона, и као такав има изузетно развијен ванпривредни сектор почев од културе и медија преко образовних институција, институција здравства, судства, полиције, банкарства итд.

По степену привредне развијености, град Зајечар се сврстава у ред средње развијених градова у Републици Србији. У граду Зајечару постоје изванредне могућности за развој туризма, саобраћаја, приватног предузетништва.

Индустрија

Више различитих фактора може веома повољно да утиче на развој индустрије: енергетски ресурси (налазишта угља, кварца, водотокови), шумски ресурси, велике могућности пољопривреде за производњу сировина за индустрију (сунцокрет, дуван, житарице, грожђе, воће и др.), могућност превоза сировина до индустријских постројења и финалних производа до потрошача расположивом путном и железничком мрежом, као и оближњим речним пловним путем Дунавом.

У развоју је приватно предузетништво, у оквиру којег доминирају угоститељска, услужне, трговачке и занатске делатности.

Индустријска зона

Бр.	Назив локације	Површина (м ²)		Власништво (%)		Расположива комунална инфраструктура	Просечна цена (€/м ²)
		Укупно	Расположиво	приватно	државно*		
1	"Тимочанка"	45.939		/	100	8.518м ² под халама, потпуно опремљене	

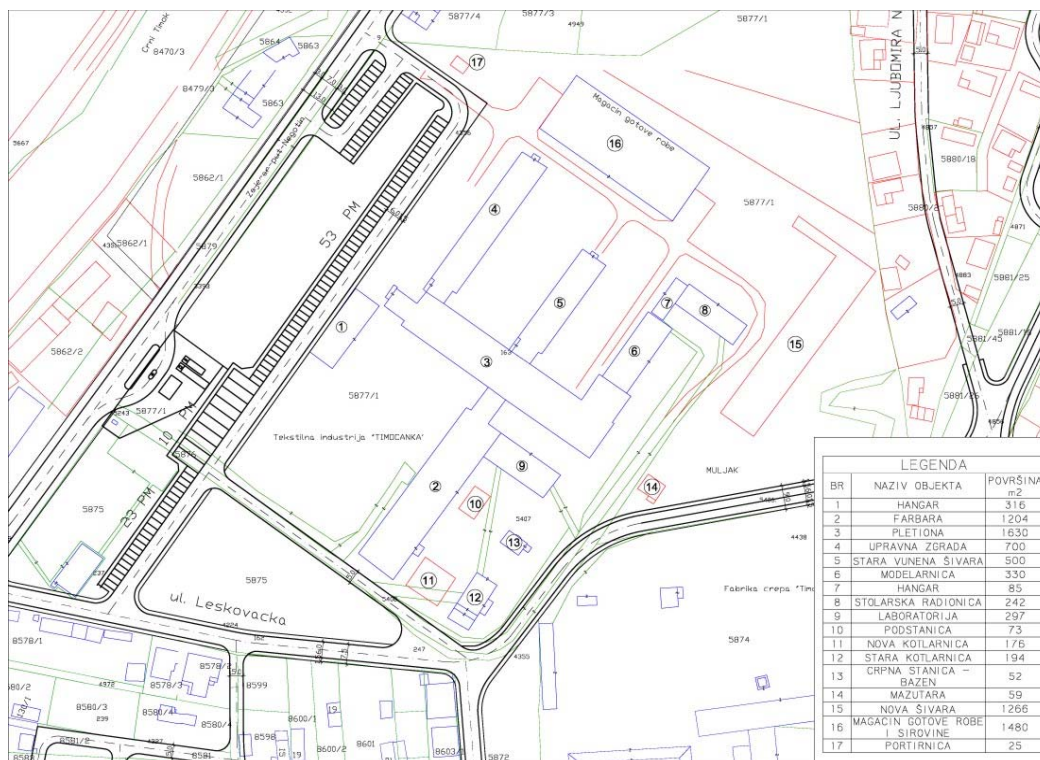
* Целокупну имовину текстилне индустрије „Тимочанка“ купила је Општинска управа Зајечар 2006. године из стечаја. Једна од напуштених хала је реновирана за потребе отварања Бизнис инкубатор центра. Преостале хале су понуђене на коришћење без накнаде свима онима који у њима уполсе 50 и више радника. Слободно земљиште, без хала, али инфраструктурално потпуно опремљено, у површини од 1.20 ха и даље је на располагању за потенцијалне инвеститоре.

Табела 13. Списак компанија смештених у индустријским зонама/парковима

Бр.	Назив компаније	Делатно ст	ИЗ/ИП	Број радника	Вредност инвестиција (€)
1	Бизнис инкубатор центар	Д. О. О.	/	2	/

Локација индустријских зона/паркова

Зона се налази у другој градској зони и удаљена је од центра града 1.2км.

Топографске карактеристике локација

На графичком приказу индустријске зоне у легенди су бројевима означене хале и њихова квадратура.

Запосленост

У граду Зајечару било је 10.712 запослених радника у марту месецу 2015. године. Уколико се посматра период уназад три године може се видети да је дошло до пада броја запослених у односу на 2012. годину када је било запослено 12.077 радника. Значајан пад запослених може се видети уколико се посматра 2008. година, када је било запослено 14.948 радника.

Пад броја запослених је, пре свега, последица решавања проблема вишка запослених у зајечарским предузећима. Овај процес чији су покретачи транзиција и приватизација није само са негативним последицама (повећање броја незапослених и стварање социјалних тензија), већ има и позитиван импулс на повећање продуктивности и ефикасности привреде.

Табела 14. Број и структура запослених, годишњи просек - 2014.

	Град Зајечар	Зајечарска област	Република Србија
Запослени – укупно	11.088	21.221	1.697.686
Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације)	8.430	15.544	1.323.831
Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих)	2.658	5.677	373.855

*Извор Статистички годишњак, 2014.

Табела 15. Запослени по секторима делатности 2014. год.

	Град Зајечар	Зајечарска област	Република Србија
Запослени – укупно	11.088	21.221	1.697.686
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	196	402	31.288
Рударство	526	1.391	21.812
Прерађивачка индустрија	1.226	3.010	279.289
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	184	295	27.476
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	156	504	34.603
Грађевинарство	550	604	63.490
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	884	1.226	18.123
Саобраћај и складиштење	474	684	85.827
Услуге смештаја и исхране	56	232	19.791
Информисање и комуникације	157	205	41.162
Финансијске делатности и делатности осигурања	103	143	35.023
Пословање некретнина	9	12	3.502
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	146	319	54.747
Административне и помоћне услужне делатности	96	160	38.490
Државна управа и обавезно социјално осигурање	771	1.115	72.889

Образовање	1.037	1.993	141.487
Здравствена и социјална заштита	1.558	2.839	158.732
Уметност, забава и рекреација	186	246	22.173
Остале услужне делатности	86	125	12.225
Приватници, предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	2.658	5677	373.855

*Извор: Републички завод за статистику, 2014

Табела 16. Запослени по секторима делатности март 2015. год.

	Град Зајечар	Зајечарска област	Република Србија
Запослени – укупно	10.712	20.565	1.716.077
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	202	410	30.924
Рударство	501	1.338	22.583
Прерађивачка индустрија	1211	3.261	286.952
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	185	293	27.046
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	157	488	34.648
Грађевинарство	547	590	65.675
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	829	1.250	185.650
Саобраћај и складиштење	476	667	86.540
Услуге смештаја и исхране	55	291	24.000
Информисање и комуникације	152	191	43.152
Финансијске делатности и делатности осигурања	98	142	32.308
Пословање некретнина	7	15	3.707
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	140	284	58.493
Административне и помоћне услужне делатности	93	159	40.483
Државна управа и обавезно социјално осигурање	768	1.135	71.751
Образовање	1075	2.044	142.653
Здравствена и социјална заштита	1598	2.682	154.367
Уметност, забава и рекреација	173	248	23.632
Остале услужне делатности	59	169	12.204
Приватници, предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	2214	4908	369.309

*Извор: Републички завод за статистику, март 2015

Табела 17 - Просечне плате по запосленом, август 2015. године

	Град Зајечар (РСД)* август, 2015	Зајечарска област (РСД) август, 2015	Србија (РСД) август, 2015
Просечна бруто зарада (са порезом и доприносом)	54.110	51.158	61.538
Просечна нето зарада (без пореза и доприноса)	39.079	37.037	44.630

*Извор: Национална служба за запошљавање

Табела 18 - Слободна радна места, јануар – септембар 2015.

		Град Зајечар
Слободна радна места – укупно		240
На неодређено време	Број	41
На одређено време	Број	90

*Извор: Национална служба за запошљавање

Табела 19. - Заснивање радног односа/запошљавање за период јануар-септембар 2015.

		Град Зајечар
Запошљавање – укупно		5.736
	Жене	3.017
На неодређено време	Укупно	568
	Жене:	270
На одређено време	Укупно	2.783
	Жене	1.354

*Извор: Национална служба за запошљавање

Незапосленост

Последњих година долази до уједначеног пораста броја незапослених у свим групама степена образовања, а највећи удео у броју незапослених имају неквалификовани радници.

Неопходно је напоменути да је реални број незапослених вероватно мањи од приказаног због чињенице да се значајан број становника града Зајечара бави пољопривредом или неким обликом сиве економије (трговина или неке производне делатности у радњама које нису регистроване).

Све више долази до уједначеног пораста броја незапослених у свим старосним групама, а нешто је већи пораст код незапослених старијих од четрдесет година, што је последица смањења вишка радне снаге у друштвеним предузећима.

Према попису из 2011. године од укупног броја евидентираних незапослених лица 5122 лица су она са претходним радним искуством а 2279 се први пут запошљава.

Табела 20. Број и структура незапослених, преглед по годинама

	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013 деце мбар	2014 деце мбар	2015 ап- рил
Незапослени – укупно	5331	7749	7792	8036	8127	7003	6763	7170	7280	7305	7416	7186	7419
Незапослени – жене	3383	4234	4135	4311	4400	3875	3005	3804	3818	3820	3610	3581	3692
Незапослени – мушкарци	1948	3515	3657	3725	3727	3128	3758	3366	3462	3485	3860	3605	3727

Табела 21. Незапослени према старосној структури, април 2015. године

15 - 19 година	Број година		Град Зајечар	Зајечарска област
		Укупно	157	337
	Жене	69	147	
20 - 24	Укупно	707	1405	
	Жене	317	614	
25 - 29	Укупно	889	1726	
	Жене	461	864	
30 - 34	Укупно	907	1790	
	Жене	479	946	
35 - 39	Укупно	856	1745	
	Жене	468	911	
40 - 44	Укупно	915	1746	
	Жене	500	933	
45 - 49	Укупно	898	1679	
	Жене	500	922	
50 - 54	Укупно	875	1715	
	Жене	474	888	
55 - 59	Укупно	847	1659	
	Жене	383	737	
60 - 64	Укупно	368	762	
	Жене	41	86	
65 и више	Укупно	0	0	
	Жене	0	0	

Подаци НСЗ, април 2015.

Структура и развој малих и средњих предузећа

Највећи број привредних субјеката који послују на територији Зајечара су мала и средња предузећа.

Тренутно, након пропадања, затварања или приватизације већине великих предузећа, локална привреда се своди на већи број мањих и средњих предузећа која, лагано али сигурно, почињу да ослушкују потребе тржишта, што локално, што регионално, државног и међународног и крећу да одговарају на те потребе. Највећи број МСП-а се бави управо трговином, угоститељством у аутопревозничкој делатности, али су заступљени и у свим сферама производње и услуга (здравству, стоматологији, ветерини, информисању и др.). Број предузетника у 2015. година био је 1127, а привредних друштва и задруга 382.

Табела 22. Привредна друштва по делатностима, 2014. година

	Број предузећа	Удео у укупном броју предузећа (%)
УКУПНО	337	100
Примарна пољоприверда хране	28	8,31
Рударство, прерада руде	2	0,6
Текстилна индустрија	7	2,08
Кожна индустрија	2	0,6
Дрвна индустрија	16	4,7
Издаваштво и штампарије	4	1,87
Грађевински материјал	5	1,48
Производња опреме, алата, машина	7	2,08
Производња обуће	2	0,6
Производња пива, совежавајућих пића и минералне воде	3	0,9
Остала производња	28	8,31
Трговина на велика	54	16,03
Трговина на мало	40	11,87
Туристички и угоститељски објекти	11	3,26
Делатност школа за возаче	5	1,48
Изградња путева и аутопутева	6	1,78
Изградња стамбених и нестамбених зграда	12	3,56
Консултанске услуге у вези пословања	8	2,38
Одржавање и поправка моторних возила	7	2,08
Производња електричне енергије	2	0,6
Инжењерске делатности и техничко саветовање	4	1,87
Услугне делатности	7	2,078
Друмски превоз терета	3	0,9
Делатност туристичких оператера и путничких агенција	3	0,9
Производња и емитовање телевизијског програма	6	1,78
Ветеринарска делатност	2	0,6
Остало	63	18,69

*Извор: Агенција за привредне регистре, 2014. Год.

Табела 23. Структура предузетничких радњи по делатностима, 2014 године

	Број предузетничких радњи	Удео у укупном броју предузетничких радњи (%)
Укупно	974	100
Трговина на велико	19	1,95
Трговина на мало	286	29,36
Производња одеће, обуће и текстилних производа	20	2,05
Производња машина, алата, апарата, инструмената и рачунара	11	1,13
Производња и прерада хране и пића	43	4,41
Остала производња	58	5,95
Здраавствене, стоматолошке и ветеринарске услуге	24	2,46
Фризерске услуге и неге тела	41	4,21
Остале услуге	42	4,31
Угоститељске услуге и хотели	82	8,42
Такси превоз	33	3,39
Превоз терета и путника	49	5,03
Машинска обрада метала	4	0,41
Одржавање и поправка моторних возила	40	4,10
Грађевински и радови у грађевини	43	4,41
Поправка апарата и уређаја	18	1,85
Остало	161	16,53

*Извор: Агенција за привредне регистре, 2014. Год.

Оно што је битно за све садашње и будуће предузетнике на територији Зајечара јесте да сагледају потенцијале Зајечара, што пољопривредне, што туристичке и друге, и покушају да, уз помоћ локалних саветодавних органа, испитају тражњу за тим производима/услугама. Локална самоуправа, доношењем ове стратегије, се определила за помоћ и подршку развоју исплативог, модерног предузетништва, које на постојећу тражњу одговара адекватном понудом, при томе настојећи да се тржиште прошири и на друге бранше.

Улагање у развој постојећих и развијање нових МСП-а представља један од битних задатака локалне самоуправе, чијим се постизањем, између осталог, јача локална економија и смањује незапосленост.

Туристички потенцијал

Град Зајечар располаже и веома занимљивим туристичким дестинацијама и објектима, као и потенцијалима за развој туризма: антички локалитет "Felix Romuliana" у Гамзиграду, Гамзиградска Бања, цркве и манастири, велике могућности развоја сеоског туризма итд. Значајно је истаћи да се на релативно кратким удаљеностима од Зајечара налазе надалеко познате историјске и туристичке дестинације: Ђердапска клисура, Лепенски Вир, Голубац, Фетислам, Ртањ, Сокобања, Црни Врх, Борско језеро, Стара планина итд. Поред ових дестинација, туристичка понуда Зајечара је употпуњена и спортским, културним и верским садржајима који могу бити примамљиви туристима. У Зајечару угоститељство и хотелијерство имају богату традицију.

Табела 24. Број и структура туриста и остварених туристичких ноћења, Град Зајечар 2014

Град Зајечар 2014. Година	Број и структура туриста и остварених туристичких ноћења, Град Зајечар 2014. год.	
Број туриста - доласци	Укупно	13 447
	Домаћи	9 594
	Страни	3 883
Број ноћења	укупно	48 226
	Домаћи	43 096
	Страни	5 130

Кључне инвестиције**Табела 25.** Остварене инвестиције, подаци из 2011.

Бр.	Назив компаније	Земља порекла	Тип инвестиција*	Вредност инвестиција (€)	Број нових радних места**	Година инвестиција
1	Моравиа енерго	Чешка	ППП	604.783,35 (51% акција)	41	2007
2	Киара	Србија	Браунфилд	150.000	100	2006
3	А.Д. Имлек БГ пословна јединица Зајечар	Србија	Надокапитализација	5.000.000,00	101	2006
4	ФКЗ	Пољска	Приватизација	/	570	2007
5	Уједињене српске пиваре „Зајечарско“ А.Д. Зајечар	Холандија	Приватизација	/	155	2008
6	ПД "Зајечар"	Србија	Приватизација	2.400.000,00	73	2008
7	Д.О.О. "Салаш"	Италија	Приватизација	/	44	2004
8	ФМТ Зајечар А.Д.	Србија	Приватизација	600.000,00	156	2006
9	ОМВ	Аустрија	Гринфилд	/	16	/
10	Горење	Словенија	Браунфилд	/	300	2011
	Укупно	/	/	8.754.783,35	1.556	/

* тип инвестиција: приватизација, браунфилд или гринфилд

** примедба: иако у табели број нових радних места стоје одређени бројеви, треба нагласити да је у тренутку приватизације дошло до великог отуштања радника у наведеним предузећима, а да су према новим систематизацијама радних места нових власника прераспоређени преостали радници који су и пре тога били у сталном радном односу. Тако се може рећи да у реалности није било отварања нових радних места, већ смањење.

Стање комуналне инфраструктуре и услуга

Табела 26. Комунална инфраструктура

ЗАЈЕЧАР– ЛИЧНА КАРТА	
Комунална инфраструктура	
Водоснабдевање и канализација	ЈКП Водовод Зајечар - производња воде за пиће из постојећих изворишта; водоснабдевање града Зајечара и села у општини Зајечар; прикупљање, одвођење и третман отпадних вода
Топлификација	ЈКСП „Зајечар“ - производња и дистрибуција топлотне енергије
Електродистрибуција	Мрежа се напаја из ТС 110/35 кВ Зајечар 1 снаге 31,5+20 МВА и ТС 110/35 кВ Зајечар 2, снаге 31,5 МВА, преносна мрежа 110кВ и дистрибутивне мреже 35 и 10кВ су у солидном стању
Телекомуникације	Телеком Србија а.д. - фиксна телефонија, пренос података, телематске услуге, услуге са додатном вредношћу, ИСДН услуге, услуге интелигентне мреже, фиксне сателитске услуге, фиксне услуге за коришћење стандарда ДЕЦТ, услуге Интернета, мултимедијалне услуге, услуге мобилне телефоније, одржавање и поправка телекомуникационих постројења и мреже и др.
Саобраћај	Зајечар - повезан је са међународним путем Коридор 10 и граничним прелазом са Бугарском Вршка Чука удаљеним 7км. Најближи аеродром је у Нишу на 100км, а лука Прахово на Дунаву је удаљена 70км. Град лежи на главним саобраћајницама Тимочке Крајине. Подручје града пресецају пруге нормалног колосека Ниш – Зајечар – Прахово и Ниш – Зајечар – Београд.

Структура локалне самоуправе и степен развоја јавних институција

У следећим табелама приказани су општи подаци о Градској управи

Табела 27. Основни подаци о Граду Зајечару

Адреса	Зајечар, Трг ослобођења 1
Телефон	019/444-600
Факс	019/421-712
Веб сајт	www.zajecar.info
E-mail Града	ozajecar@verat.net

Табела 28. Основне организационе јединице Градске управе

Основне организационе јединице Градске управе (одељења)	
1.	Одељење за општу управу
2.	Одељење за заједничке послове
3.	Одељење за привреду и друштвене делатности
4.	Одељење за урбанизам, грађевинске и комунално – стамбене послове
5.	Одељење за инспекцијске послове и комуналну полицију
6.	Одељење за финансије
7.	Одељење за локалну пореску администрацију
8.	Одељење за нормативне правне послове
9.	Одељење за локални економски развој

У оквиру надлежности Града Зајечара послује већи број јавних институција који укључује јавно-комунална предузећа, образовне установе, спортске установе, домови здравља и установе културе.

SWOT анализа: Град - анализа снага, слабости, шанси и претњи

<p>Снаге</p> <ul style="list-style-type: none"> • потенцијал радне снаге • производни ресурси • туристички ресурси • енергетски потенцијал • позиција Града (географски положај) • ефикасна Градска управа • административни центар • трговински центар • термални извори • традиционалне манифестације • образовни центар • богатство минералних сировина • погодности за инвеститоре • пољопривреда • изворни приходи 	<p>Слабости</p> <ul style="list-style-type: none"> – позиција Града, удаљеност од коридора 10 лоша инфраструктура (локална инфраструктура и железнички саобраћај) – незапосленост – сиромаштво – старо становништво – недостатак инвестиција – неискоришћене локације – застарела механизација – нерешена имовинска питања – економска политика – недовољно развијена комунална инфраструктура – миграција кадрова – неусаглашеност образовног профила са потребама привреде – технолошка неразвијеност – недостатак мотивације – недовољно здравствено образовање грађана – недовољна развијена свест о екологији
<p>Шансе</p> <ul style="list-style-type: none"> – позиција Града – прекогранична сарадња – развој пољопривреде – природни ресурси – ИПА фондови – децентрализација и регионализација – агроиндустрија – образовани центар – РАРИС – бањски здравствени туризам – интересовање инвеститора – струковна удружења људи по огранцима струке – обновљиви извори енергије – повезивање са коридором 4 и 10 – унапређење система управљања комуналним отпадом 	<p>Претње</p> <ul style="list-style-type: none"> – економска криза – нестабилна политика – неадекватна политика регионалног развоја – недостатак националне стратегије – неусклађеност стратегија на државном нивоу – неусклађеност развојних политика – депопулација и миграција младих – недостатак инвестиција – угрожавање животне средине (недостатак фабрика за пречишћавање отпадних вода) – централизовано управљање добрима од јавног интереса (воде, шуме и минерали) – одлагање враћања државне имовине локалним самоуправама

КЉУЧНА ПИТАЊА И ПРАВЦИ РАЗВОЈА**Кључно питање 1 - РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ, КОРИШЋЕЊЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ И ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГИЈА, ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ, ЕКОЛОГИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

Територија града Зајечара је најважнији инфраструктурни центар и раскршће главних саобраћајница у источној Србији (Тимочној Крајини), јер се на територији Зајечара укрштају међународни магистрални и регионални путеви.

Магистрални правци ка Видину и Софији у Бугарској су поред магистралног пута Београд – Доњи Милановац – Кладово – Неготин - Зајечар и даље, важна путна мрежа Европе и осталог дела наше земље ка северној Бугарској и јужној Румунији и даље према Црноморском басену. Путну мрежу општине чини 75км магистралних, 225км регионалних и 182км локалних путева. Град Зајечар је повезан са Коридором 10 (Е 75), који је удаљен 80км, магистралним путем Е 761 (Параћин – Вршка Чука), а и граничним прелазом са Бугарском "Вршка Чука" који је удаљен 7км. Најближи аеродром у Србији је у Нишу на 100км, Лука Прахово на Дунаву удаљена је 70км, а лука у Кладову удаљена је 100км. Најближа лука у Бугарској је у Видину (60км).

Подручје Града пресецају и пруге нормалног колосека Ниш – Зајечар – Прахово и Ниш – Зајечар – Београд. А поред путничког и железничког саобраћаја развијен је и теретни саобраћај и скоро све железничке станице у Граду имају индустријски колосек, тако да се железницом са подручја Града транспортује добар део индустријске робе и пољопривредних производа.

Град се већ пола века организовано снабдева водом, а 1983. године донета је одлука о изградњи водоводног система Грлиште. Пуштањем у рад новог система 1990. године, Град је добио нови, модернији систем сигурнији у раду и знатно већег капацитета. Систем водоводне мреже Грлиште чине: Брана Грлиште, Цевовод сирове воде и Фабрика воде Краљевица.

Снабдевање града Зајечара топлотном енергијом отпочело је 1972. године, преко предузећа за производњу и дистрибуцију топлотне енергије које је дуги низ година пословало као јавно предузеће. Међутим, 2007. године долази до склапања приватно-јавног партнерства са чешком компанијом Моравиа-енерго и тада настаје А. Д. Топификација Моравиа – Зајечар. Данас се јавно комунално - стамбено предузеће „Зајечар“ бави производњом и дистрибуцијом топлотне енергије – централизована производња и дистрибуција у више објеката - водене паре, топле или вреле воде за потребе грејања, у циљу уредног задовољавања потреба крајњих корисника услуга почев од 2012. године.

За коначну диспозицију отпада у граду Зајечару користи се локација код Халова, која не испуњава санитарно-техничке услове за санитарну депонију, па се пре може рећи да говоримо о сметлишту. То је простор који је у погледу локације неадекватан због близине реке, насеља и фарме за узгој свиња. Такође, капацитет прихватања отпада је већ попуњен и зато се у Зајечару већ извесно време заговара нова локација за потребе одлагања отпада. С обзиром на већ припремљену планску и пројектну документацију, град Зајечар је у великој предности у односу на све општине из окружења.

У области телекомуникација саобраћај функционише преко дигиталне телефонске централе Алкател, као и базних станица мобилне телефоније три оператера: Мобилна телефонија Србије, Теленор и ВИП. Сва сеоска насеља на

територији Града повезана су фиксном телефонијом, чиме су створени услови за телекомуникацијску повезаност са целим светом.

Индустријска зона Тимочанка у Зајечару налази се у другој градској зони и удаљена је 1.5км од центра Града. Целокупну имовину текстилне индустрије Тимочанка купила је Градска управа Зајечар 2006. године из стечаја.

Индустријска зона се налази на путу Зајечар – Неготин, удаљена је 80км од Коридора 10 (Е 75), 7км од бугарске границе, 100км од најближег аеродрома Цар Константин у Нишу и 70км од најближе луке на Дунаву, (Прахово). Површина индустријске зоне је 46 000м² од чега је под халама 8.518м². У склопу индустријске зоне налази се Бизнис инкубатор центар.

Поред горе наведених, треба навести и следеће предности града Зајечара: постојање Генералног плана, развијена комунална инфраструктура у урбаним деловима Града (путеви, водовод и канализација), висок квалитет воде, расположиви капацитети и ресурси за даљи развој водоводне и канализационе мреже, веома развијена спортска инфраструктура (тениски терени, фудбалски терени, хиподром, Попова плажа, ски стаза), високо образовани и квалитетан кадар у јавним комуналним предузећима, постојање планске документације за изградњу обилазнице, постојање планске документације за измештање железнице, постојање великог броја brownfield локација, развијена телекомуникациона и путна мрежа у селима и рудна богатства.

Оно што посебно треба истаћи као предност града Зајечара је велики број сунчаних дана (800W/м² на дан, инсолација 50-60% изнад просека централне Европе), велики број природних термалних извора и добри ветрови, што се може искористити за производњу енергије из обновљивих извора.

Међутим, оно што је важно истаћи су и проблеми са којима се Зајечар суочава, тј. мане Града у погледу стања и развијености инфраструктуре. Неке од најважнијих су: недостатак планске документације за неурбане делове Града, неискоришћени капацитети у водоснабдевању, непостојање система за пречишћавање отпадних вода, нерешени имовинско-правни односи на могућим локацијама за инвестирање, лош квалитет воде у неким селима (18 села није прикључено на градски водовод), непостојање иригационих система, непостојање санитарне депоније, постојање дивљих депонија, неискоришћени потенцијали и капацитети за производњу енергије из обновљивих извора, неуређено градско језгро, итд.

Поред горе набројаних предности и мана, град Зајечар има и много могућности за даљи развој и унапређење инфраструктуре, и то пре свега код: измештања железничке пруге из центра Града, повезивања Коридора 10 у Србији и Коридора 4 у Бугарској, куповине brownfield локација од стране Града, изградње регионалне санитарне депоније и сепарације отпада, могућности коришћења обновљивих извора енергије (сунца, ветра, воде, геотермалних извора, био-маса), итд.

Међутим, оно што је потребно нагласити је да локална самоуправа нема ингеренција и надлежности над припремом и спровођењем ових пројеката, јер су то пре свега стратешки инфраструктурни пројекти које ће припремати и спроводити Влада Републике Србије преко надлежних министарстава и агенција, а град Зајечар може бити само партнер (нпр. измештање железничке пруге, аутопут). Или су то пројекти које ће припремати и спроводити пословни сектор, а Град може да склопи неку врсту уговора о приватно - јавно партнерству код нпр. изградње регионалне санитарне депоније и сепарације отпада, изградње мини хидро електрана или ветрењача за производњу електричне енергије, итд.

Град Зајечар се током припреме планске и пројектне документације за инфраструктурне пројекте или код спровођења појединих инфраструктурних пројеката може суочити и са проблемима и претњама, које могу да угрозе неке планиране или започете активности. Неке од највећих претњи, на које локална заједница не може да утиче су: недостатак финансијских средстава у републичком буџету, неажурност надлежних министарстава и агенција пре и током спровођења неких пројеката, немогућност куповине и управљања brownfield локацијама, немогућност наплате

великих потраживања од пропалих фирми, непостојање законских прописа за изградњу и управљање алтернативним изворима енергије, итд.

Стање животне средине

Квалитет ваздуха

У периоду април-јун 2014 године Завод за јавно здравље "Тимок" Зајечар вршио је мерења следећих загађујућих материја у ваздуху: сумпордиоксида, чађи, азотдиоксида, укупних таложних материја (у оквиру којих су мерени тешки метали Пб, Зн и Цд) и суспендованих честица. Мерења су вршена на основу Закона о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/04 и 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11 – Одлука УС), Закона о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр.36/09 и 10/2013), Правилника о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденцију података ("Сл. гласник РС", бр. 54/92, 30/99 и 19/06) и Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 11/2010, 75/2010 и 63/2013)

Побољшање квалитета ваздуха урбаних средина оптерећених комуналним и индустријским загађењем један је од важних еколошких захтева. Као последица аерозагађења долази до значајних климатских промена које утичу на здравље људи и стање животне средине (повећање средње годишње температуре и ефекат глобалног загревања, стварање смога и киселих киша, нарушавање озонског омотача). Циљ овог Извештаја је да се укаже на степен загађености ваздуха у комуналној средини Зајечара, да се резултати упореде са нормама о граничним вредностима, да се укаже на могуће последице деловања аерозагађења по здравље људи и укаже на потребу предузимања неопходних мера за смањење загађености ваздуха.

Резултати мерења аерозагађења показују да је Зајечар у зимском периоду оптерећен загађујућим материјама пореклом из индивидуалних ложишта и котларница.

Вредности за чађ у сезони ложења су често биле изнад граничних вредности.

Концентрације сумпордиоксида на мерном месту „Електродистрибуција“ су биле 1 дан изнад ГВ.

Концентрације азотдиоксида ни у једном мерењу нису прешле дозвољене граничне вредности.

Концентрације укупних таложних материја за 2013. годину на мерном месту “Електродистрибуција” и “Селиште” нису прелазиле граничне вредности.

Код додатних мерења (у периоду април – јун), концентрација укупних таложних материја прелазила је дозвољене граничне вредности на два мерна места у мају месецу (у Звездану и Рготини).

Концентрације олова и цинка нису прелазиле граничну вредност ни на једном мерном месту, укључујући додатна мерења од априла до јуна.

Концентрација кадмијума била је повећана на мерном месту “Селиште” у јануару месецу.

Концентрације укупних суспендованих честица су повећане и захтевају даље праћење и проналажење узрока овог одступања од дозвољене вредности.

Квалитет земљишта

За територију коју покрива Градска управа Зајечар карактеристичан је велики број типова и варијетета земљишта. Међу овим доминирају смонице, алувијални наноси, смеђа кисела и лесивирана земљишта, псеудоглеји, планинска и кречњачка земљишта. Поред ових, присутна су и земљишта оштећена отровним гасовима и флотацијским материјалом. У зависности од типа, начина експлоатације и пољопривредне културе, која се узгаја, плодност је различита. У целини, земљишта су слабо обезбеђена калцијумом, слабе киселе реакције, слабо до средње обезбеђена

хумусом. Садржај фосфора и калијума у земљиштима варира у широким границама, а најчешће су средње, или слабо обезбеђена.

На подручју Зајечара дефинисано је преко 50 типова земљишта, а основу чине највећим делом тзв. смоница, смеђе кисело земљиште и алувијално земљиште у долинама реке.

Значајне површине пољопривредног земљишта су наносима пирита и другог материјала трајно уништене, или онеспособљене за пољопривредну производњу. Изливањем јаловине из флотацијског јаловишта у Бору, поред уништавања најплоднијег земљишта у долинама Борске реке и Великог Тимока у Србији, наноси се штета у суседној Бугарској. Ове површине су и највећи еколошки проблем са становишта очувања здраве животне средине.

Пољопривреда Зајечара развијала се зависно од природних услова и друштвено-историјских промена. Ти природни услови су одувек омогућавали, пре свега, разноврсну ратарску и сточарску производњу. У равницама око Белог и Црног Тимока, око Грлишке, Лубничке и Ротске реке, који заузимају знатан део од укупне површине коју покрива Градска управа Зајечар, увек је преовлађивала, као што и данас преовлађује, производња житарица, пре свега кукуруза, воћарство и крупно сточарство. Оно што највише смета пољопривреди зајечарског реона и по чему се она највише разликује од осталог дела Србије, то су веома оштре зиме и жарка лета. То је представљало сталну опасност од измрзавања усева и засада и великих подбачаја у приносима због честих дуготрајних суша.

Брз развој пољопривреде остварен је модернизацијом процеса производње уз примену нових техничких и технолошких достигнућа. Велику улогу на стварању и јачању овог сектора, као и на примени и ширењу модерне технологије одиграло је Пољопривредно добро "Зајечар".

Посебан проблем представља рекултивација запирићеног земљишта. И поред почетних настојања и резултата на овом плану није се далеко одмакло. Многи уговори и контакти са републичким субјектима надлежним за ову област, као и са Рударско-топионичарским басеном из Бора нису дали жељене ефекте. Предстоји енергична активност на разрешавању и превазилажењу овог проблема. Основно је да се спрече еколошке последице и неповољни утицај овог земљишта на воде, флору и фауну, а посебно човекову животну средину.

Поред напред наведених, карактеристични су и проблеми непостојања мониторинга садржаја опасних материја у земљишту, недостатак просторног плана, којим је одређена намена земљишта.

Квалитет вода

Вода је један од најважнијих природних ресурса чији се недостатак већ региструје у многим деловима света. Због тога је од великог значаја заштита расположивих вода од загађивања, као и њихово рационално коришћење. Зајечар је један од ретких градова који на свом подручју има толики број артеских чесама. Само 10% подземних вода Србије припада овом типу издани чије су резерве споро обновљиве и нису под директним утицајем површинских вода, па су с тога и знатно заштићене од загађивања. То је посебна привилегија данас када је недостатак здраве пијаће воде глобални светски проблем.

У циљу заштите и очувања квалитета воде артеских чесама у Зајечару, у континуитету се прати стање и хигијенска исправност ових вода почев од 1990. године, од стране Завода за јавно здравље "Тимок" Зајечар као овлашћене институције, а о одржавању јавних чесама стара се Јавно комунално предузеће "Водовод" Зајечар.

Испитивања хигијенске исправности воде артеских чесама на подручју града Зајечара у периоду април-јун 2014. године вршена су повећаном фреквенцијом у раличитим временским интервалима по налогу Штаба за ванредне ситуације, обзиром

да је у овом периоду услед обилних киша и наглог дотока воде у Акумулацију за водоснабдевање "Грлиште" дошло до привремене неисправности воде у градској водоводној мрежи. На артеским чесмама, као алтернативном виду водоснабдевања, квалитет воде је добар, што показују резултати испитивања воде са високим процентом исправности.

Код вода појединих артеских чесама потврђени су раније уочени разлози неисправности попут повећане pH вредности и мутноће и ове чесме су обележене као воде које се не препоручују за пиће. Повећана мутноћа код појединих чесама резултат је процеса који се одвијају на дубини одакле ове воде долазе под притиском на површину земље. Повећана pH вредност је такође карактеристика дубинских вода нашег подручја.

Одлагање комуналног отпада

У нашој земљи сакупљање комуналног отпада врше предузећа чији су оснивачи градови/општине. То су тзв. јавна комунална предузећа. За коначну диспозицију отпада у Зајечару користи се локација код Халова, која не испуњава санитарно-техничке услове за депонију. Зато се у Зајечару већ извесно време заговара нова локација за потребе одлагања отпада. Управљање отпадом је сложен процес, који обухвата контролу целокупног система поступања са отпадом од његовог натапка, преко разврставања, сакупљања и транспорта, до третмана и одлагања отпада, као завршне фазе тог процеса.

Од почетка реализације пројекта изградње регионалне депоније спроведене су разне активности - одређена је локација регионалне депоније Халово 2, потписан је „Споразум о намерама за успостављење регионалне сарадње управљања комуналним чврстим отпадом у Борском и Зајечарском управном округу“, чиме се и установило регионално координационо тело. Регионална агенција за развој источне Србије – РАРИС спроводи реализацију пројекта изградње регионалне депоније од 2007. године. Рарис је припремио предлог пројекта који је прихваћен од стране НИП-а и финансиран 2009. године. Од стране Департамента за инжењеринг животне средине Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду израђена је следећа документација:

- Регионални план управљања отпадом
- Претходна студија оправданости
- Генерални пројекат изградње регионалне депоније Халово
- Пројекат затварања, санације и ремедијације депоније у Мајданпеку
- Недостајући општински планови управљања отпадом
- Анализе и усаглашења постојећих планова управљања отпадом
- Концепт плана детаљне регулације
- Нацрт плана детаљне регулације.

Током 2011. године урађена је и следећа документација:

- Нацрт идејног пројекта изградње регионалне депоније Халово и општинских „трансфер станица“ отпада, према домаћој легислативи
- Извештај о обновљеним хидролошким и геотехничким истраживањима
- Нацрт студије оправданости изградње регионалне депоније Халово и општинских „трансфер станица“
- Нацрт анализе утицаја на животну средину

Рарис је у 2013-тој припремио нови Акциони план за даљу реализацију пројекта. На основу Акционог плана Град Зајечар и Рарис формирају Оперативни тим за изградњу регионалне депоније Халово 2014. године. Затим је урађен и потписан Споразум о заједничком управљању отпадом између Града Зајечара и општина

Бољевац, Мајданпек, Бор, Кладово, Неготин, Књажевац, који је усвојен од стране Кординационог одбора, а затим су и све скупштине јединица локалне самоуправа усвојиле исти. Локалне самоуправе, потписнице Споразума су њиме уредиле:

- циљеве и задатке у управљању комуналним отпадом,
- финансирање припремних активности, као и изградњу заједничког регионалног центра за управљање отпадом
- начин формирања и надлежности заједничког међуопштинског тела,
- као и друга питања од значаја за организацију и спровођење управљања комуналним отпадом.

Што се модела финансирања тиче, разматране су могућности и Кординацини одбор за реализацију Споразума заједничком управљању комуналним отпадом донео је одлуку да се пројекат реализује путем јавно-приватног партнерства и изради нови План управљања отпадом.

Кључно питање 2 - РАЗВОЈ ТУРИЗМА

Тимочка крајина је регион у источној Србији и поседује изузетно разнолику и богату туристичку понуду. Занимљиве географске дестинације, археолошки локалитети, историјски споменици, манастири, бање, пећине, фолклор и др., чине овај регион једним од најинтересантнијих у Србији. Природне лепоте и неисцрпне могућности доживљавања нечег новог, чине овај регион привлачним не само за онога ко у њега долази по први пут, већ и за сваког посетиоца. Зајечар, као средиште овог региона, је незаобилазан због чувеног археолошког локалитета Феликс Ромулијана, али и зато што сви путеви за Тимочку крајину воде кроз Зајечар.

Зајечар располаже великим потенцијалом за развој туризма, које карактеришу природне лепоте, биодиверзитет, културно-историјски споменици и постојећи хотелски капацитети. Овде пре свега треба навести касноантички локалитет Феликс Ромулијана у Гамзиграду, Гамзиградску Бању, цркве и манастире, велике могућности развоја сеоског туризма, Радул-бегов конак, Турску воденицу, итд. Значајно је истаћи да на релативно кратким удаљеностима од Зајечара налазе и надалеко познате историјски споменици и туристичке дестинације: Ђердапска клисура, Лепенски Вир, Голубачка тврђава, тврђава Фетислам, Ртањ, Сокобања, Црни Врх, Борско језеро, Стара планина итд.

Угоститељство и хотелијерство у граду Зајечару имају дугу и богату традицију, Крајем XIX и почетком XX века Зајечар је био најбогатија варош у Србији после Београда и тада је имао неколико хотела и мноштво кафана. На подручју града Зајечара данас постоји четири хотела (Хотел Салаш Лукс, хотел Србија и хотел Хамбург), виле (вила „Виена“, вила „Ф“, вила „Тамарис“ и вила „Гринка“) и више атрактивних ресторана, кафића и пицерија. Постоји и неколико ресторана који осим добре хране нуде и смештај гостију, као што је ресторан Беба.

Према последњим статистичким подацима, за град Зајечар у смештајним објектима (хотели и категорисани објекти за смештај туриста у домаћој радиности) остварено је 62 000 долазака туриста са око 48 000 ноћења. Просечна структура гостију, кроз остварени број ноћења, указује на доминантно учешће домаћих у односу на стране туристе (ноћења домаћих туриста 43 096 и ноћења страних туриста 5 130) у 2014. години.

Најзначајније културно - историјске и природне вредности града Зајечара су: Гамзиградска бања, Феликс Ромулијана, Попова плажа, Парк шума Краљевица и две реке - Бели и Црни Тимок. Затим, треба истаћи потенцијале за развој ловног туризма, верског и излетничког туризма, постојање великог броја културних манифестација, спортских терена, активну туристичку организацију града Зајечара, добру сарадњу са Регионалном агенцијом за развој источне Србије (РАРИС), итд.

Захваљујућу термалним изворима, Гамзиградска бања пружа здравствене услуге

у лечењу вибрационих болести, болести периферних крвних судова и другу медицинску рехабилитацију. Завод за рехабилитацију у Гамзиградској бањи, са око 200 лежајева, пружа услуге смештаја и лечења пацијентима из целе земље.

Језера попут Грлишког, Рготског и Совинца добра су основа за развој речног туризма и могу бити окосница развоја суседних насеља. Бројне пећине, културно-историјски споменици, цркве и манастири, ловни туризам, традиционалне културне манифестације и друго, само су неке од неистражених и неискоришћених могућности овог краја.

Кад говоримо о манама или слабостима града Зајечара, пре свега треба нагласити да Град нема формиран туристички производ, затим ту је лоша саобраћајна инфраструктура, непостојање пешачке стазе до налазишта Феликс Ромулијана, непостојање хотелских капацитета за школски туризам, непостојање хотела и смештајних капацитета високе категорије, недовољна туристичка сигнализација, одсуство рецептивних туристичких агенција.

Сагледавајући тренутно стање туристичке понуде и туристичке потенцијале Зајечара, важно је истаћи и потенцијалне могућности за развој туризма, на које локална самоуправа не може да утиче, а који значајно могу допринети будућем позиционирању Зајечара као регионалног туристичког центра.

Могућности Града у делу развоја туризма још увек нису искоришћене, а нарочито богато културно- историјско наслеђе везано за локалитет Феликс Ромулијана код Гамзиградске бање. Тек су задњих година отпочеле припреме за озбиљнија улагања, посебно након уписа овог локалитета у споменике светске културне баштине. Затим, треба поменути термалне изворе Николичевске бање, који би могли да по својим квалитетима од овог места начинити бањску дестинацију, изградњу хотела на Краљевици, будућу трасу гасовода, повезивање коридора 10 у Србији и коридора 4 у Бугарској, израду планске документације и планирање развоја Рготског језера, развој домаће радиности и капацитета за приватни смештај у Граду, развој сеоског туризма, припрему обједињене туристичке понуде Источне регије. Ово су само су неке од могућности за развој туризма у Зајечару.

Оно што је такође важно нагласити су и претње које могу директно или индиректно, тј., позитивно или негативно утицати на даљи развој туризма у Зајечару. Неке од најзначајнијих су: централизовано управљање Феликс Ромулијаном од стране Републике, приватизација Рготског језера од стране Рудника кварцног песка, нерешавање питања одлагања чврстог отпада (дивље депоније), неизграђена комунална инфраструктура, низак природни прираштај и нејасно дефинисана туристичка понуда и туристички производ.

Кључно питање 3 – РУРАЛНИ РАЗВОЈ

Град Зајечар располаже значајним природним ресурсима за развој пољопривреде. Под обрадивим површинама је око 70.000ха, а под шумама око 32.000ха. Равничарско земљиште обухвата 69% територију Града, а брдско-планинско 31%. На пољопривредно земљиште отпада 64% равничарског земљишта. У структури пољопривреде најзаступљенија је земљорадња, а у оквиру ње ратарство и виноградарство. За разлику од централног дела Србије, воћарство је заступљено на мањим површинама.

Зајечар са околином има све природне услове за развој пољопривреде. У долинама река Црни и Бели Тимок изразито плодно земљиште и могућност наводњавања омогућавају развој ратарства (у оквиру њега и повртарства), док брдско-планинско земљиште (подтупижнички крај, обронци Дели Јована и др.), са великим бројем пашњачких површина, омогућавају успешан развој сточарства. Богатство шума и ловних подручја омогућавају развој лова, док је риболов заступљен на

аккумуляционим језерима и рекама. У новије време граде се и приватни рибњаци за узгој рибе. Клима повољно утиче на развој пољопривреде (мањи део године је зимски период, довољно падавина у току године, довољан број сунчаних дана и др.). Пласман производа је могућ у већим потрошачким центрима (Зајечар, Бор, Неготин, Књажевац), који су на кратким удаљеностима од пољопривредних рејона и повезани путном и железничком мрежом.

Од 41 894 хектара обрадивог земљишта, у првој класи земљишта је 1.060 хектара, у другој класи 2.679 хектара, у трећој класи 4.293 хектара, у четвртој 8.710 хектара, у петој 12.278 хектара и у шестој 12.389 хектара. Број регистрованих пољопривредних газдинства на територији Града Зајечара у 2014. години је 5058.

Земљиште, пашњаци и шуме су у друштвеном и приватном власништву. Постоје два пољопривредна добра: Салаш и Зајечар.

Пољопривредно добро Зајечар је чланица Агромаркет Групе од јануара 2008. године. Основ производње представља производња семенских усева ратарског биља – пшеница, тритикале, раж, сунцокрет, грашак и траве, као и дорада у сопственом дорадном центру. Други сегмент је воћарска производња – вишња – сорта Облачинска и шљива – сорта Stanlay што представља сировинску базу за прераду у хладњачи капацитета 1000 тона. Прерада воћних плодова (вишње, шљиве, али и јагоде, кајсије и паприке) је праћена системом квалитета ISO 22000 и HACCP. Цео процес, од пријема, лабораторијског прегледа, преко дораде до финалног паковања је у систему интерног и екстерног мониторинга. Производи – вишња роленд, вишња у алкохолу, ручно и машински сечена шљива и кајсија, јагода роленд, купина конфектура, извозе се у земље ЕУ (Немачка, Француска), Канаде, САД... Добром организацијом посла годишње се преради преко 4000 тона воћа, поврћа и шумских плодова. Остварени приноси семенских усева су већи од просечних на нивоу Републике Србије и крећу се од око 5,3 т/ха стрнина, 500 кг/ха трава, 3300 кг/ха грашка, 600 кг/ха луцерке и 2,5 т/ха сунцокрета меркантилног и 1,0 т/ха семенског, 10 т/ха сувог зрна кукуруза. Производне целине су највећим делом груписане у 4 поседа, и то: “Граница”, “Коилово поље”, “Равнице и “Рујиште” и “Трнавачка коса”. Поред организоване ратарске и воћарске производње, ради и фарма за тов свиња у Халову.

Предузеће за пољопривредну производњу Салаш ДОО је, у ствари, бивше пољопривредно добро Салаш које је приватизовано. Предузеће је купила на лицитацији фирма Агрисол из Београда чији су власници успешни италијански бизнисмени. Ово предузеће се бави само организовањем ратарске производње и узгојем оваца.

Велики житни реони су поред Црног и Белог Тимока и у околини Салаша. Повртарски реони су поред Белог Тимока, где се посебно издваја село Велики Извор као највећи снабдевач Зајечара повртарским производима. Виноградарство је заступљено на целој територији Града, углавном на ситним приватним поседима. Воћарство је концентрисано на плантажама Пољопривредног добра Зајечар, а мањим делом и Пољопривредног добра Салаш и на приватним поседима.

Према количини производње (приносима) најзаступљеније ратарске културе су: кукуруз, пшеница, кромпир, сунцокрет, пасуљ, повртарске културе (све врсте које успевају на нашем поднебљу), док у воћарству највише се гаје вишње, ораси, кајсије, јабуке, шљиве и др. Последњих година све више пољопривредних произвођача почиње да се бави узгојем дувана и лековитог биља. У сточарству гаје се говеда, свиње, овце и живина.

Град Зајечар је био значајан произвођач меса и велики извозник јунећег, свињског и овчијег меса. У сеоским срединама је приметна експанзија узгоја коза и већа потражња за прерађевинама од козјег млека. Пошто постоји велики број напуштених пашњака који дуго година нису третирани никаквим хемијским средствима, врло је лако организовати производњу здраве хране (меса).

Сточарска производња на територији Зајечара заступљена је највише кроз

гајење говеда, свиња, оваца и живине. Са економског становишта, најбитније је гајење говеда ради производње млека.

Потребна су значајнија улагања у сточарство, јер је пољопривреда нискоаккумулативна грана привреде и новац и инвестиције је заобилазе. Једино је уз такве услове могуће организовати и покренути било какву производњу.

У функцији развоја и унапређивања пољопривредне производње раде ветеринарске институције, као и ветеринарске установе и апотеке.

Поред наведених, Зајечар има и друге предности у области руралног развоја, а нарочито пољопривреде: богат матични сточни фонд (говеда и оваца), изванредан квалитет површинских и подземних вода, велики број регистрованих пољопривредних газдинстава, и велика заинтересованост за регистровање винарија, итд.

Неки од најзначајнијих проблема са којима са суочава Град и пољопривредни произвођачи су: недовољна едукација о производњи здраве и органске хране, недостатак система за наводњавање, застарела механизација, депопулација и старосна структура становништва, недовољно удруживање пољопривредних произвођача, неискоришћеност постојећих пољопривредних објеката (фарми), непостојање организованог откупа пољопривредних производа, непостојање кланица, неразвијено задругарство, уситњеност поседа.

Као што је већ наведено, Зајечар има много могућности за даљи развој пољопривреде и рурални развој, а неке од најзначајнијих су: могућност наводњавања већих пољопривредних површина (земљиште уз реку), развој сеоских инфо центара, развој задругарства, производња здравствено безбедне хране, заштита географског порекла/ робне марке, ревитализација и унапређење постојећих објеката (силоси, фарма пилића, фарма оваца), формирање Градског фонда за развој пољопривреде, откуп и прерада лековитог биља, повећање сточарске производње селекцијом стоке и едукацијом узгајивача, субвенције за подизање нових винарија, изградња инфраструктуре на селу, повезивање ловног и сеоског туризма, изградња фарми дивљачи, итд.

Кључно питање 4 – РАЗВОЈ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА И СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА ПРИВЛАЧЕЊЕ ИНВЕСТИЦИЈА

Пре II светског рата зајечарски крај је био пољопривредни, са слабо развијеном индустријом и занатством. Међутим, град Зајечар је данас трговачки центар Источне Србије (Тимочке крајине), док у селима доминира пољопривредна производња.

Основне предности предузетништва и малих и средњих предузећа (МСП) у Зајечару су: постојање дефинисаних локација за нове „greenfield“ и „brownfield“ инвестиције, постојање квалификоване и стручне радне снаге, чињеница да је Зајечар административни и трговачки центар источне Србије, могућност коришћења бренда Феликс Ромулијана за развој приватног предузетништва, добра сарадња Одељења за ЛЕР са републичким министарствима, агенцијама, установама, итд.

Описујући Зајечарску индустрију, може се рећи да је она била разнородна - металопрерађивачка, прехранбено-прерађивачка, индустрија стакла и порцелана, текстилна итд.

Познатија предузећа у граду Зајечару су: Фабрика мерних трансформатора, пивара Уједињене српске пиваре Зајечарско А.Д. Зајечар, Житопромет (пекарско-млинска индустрија), Предузеће за путеве „Зајечар“, А.Д. Штрабак (*Strabag*), Горње Зајечар (*Gorenje home doo Zajecar*), Фабрика каблова Зајечар (*TF Kable*) А.Д., Имлек Београд, млекара Зајечар, хидроелектране Гамзиградска Бања и Соколовица и др. Сви ови индустријски капацитети су у приватном власништву. Затим рудници - рудник антрацита Вршка Чука у селу Прлита, рудник лигнита Лубница у селу Лубница и рудник кварцног песка Србокварц у селу Рготина.

Међутим, посебно треба нагласити да је све више у развоју и приватно предузетништво, у оквиру којег доминирају угоститељска, услужне, трговачке и занатске делатности. Приватно предузетништво је данас један од главних ослонаца развоја Града. Број привредних друштва на територији града Зајечара у 2014. години био је 365. Број предузетника у 2014. години био је 1162, новооснованих 121. Највише их је у подручју трговине и угоститељства и у аутопревозничкој делатности, али су заступљени и у свим сферама производње и услуга (здравству, стоматологији, ветерини, информисању и др.). Број предузетника у 2015. година био је 1127, а привредних друштва и задруга 382.

Пружање различитих видова помоћи приватним предузетницима спроводе :

1. Опште удружање предузетника града Зајечара
2. Регионална агенција за развој источне Србије – РАРИС - Држава је за помоћ предузетништву увела Програм стандардизованог сета услуга који кроз Министарство привреде реализује Национална агенција за регионални развој – НАРР кроз своју мрежу Регионалних развојних агенција. На територији Тимочке крајине, па самим тим и у граду Зајечару ове услуге пружа Регионална агенција за развој источне Србије – РАРИС. Стандардизовани сет услуга као обједињена помоћ предузећима и предузетницима се састоји од пружања следећих услуга:

РАРИС такође као партнер СИЕПА пружа услуге предузећима и предузетницима везаним за подршку и промоцију извоза.

Неке од активности које Акредитована регионална развојна агенција (АРРА) РАРИС спроводи су:

- Пружање информација постојећим и потенцијалним МСПП, задругама, као и јединицама локалне самоуправе и другим оснивачима АРРА у вези са:
 1. старт уп, односно свим неопходним информацијама везаним за започињање пословања;
 2. националним програмима за подршку МСПП;
 3. доступним изворима финансирања (домаћим и страним) за МСПП;
 4. правним прописима и обавезама МСПП, порезима и таксама, као и обавезним формуларима;
 5. информацијама које се могу добити кроз Пројекат „Европска мрежа предузетништва“ (ЕЕН мрежу) - услови за извоз на инострано тржиште, техничка правила и технички стандарди, трансфер технологија и знања, и др.;
 6. удруживањем МСПП – формирање и рад кластера, удружења и задруга;
 7. иновацијама, заштитом интелектуалне својине;
 8. стандардима квалитета;
 9. могућностима стварања пословних партнерстава;
 10. информацијама о специјализованим услугама – упућивање на специјализоване пружаоце услуга;
 11. информацијама о пословним и иновативним инкубаторима;
 12. другим информацијама од значаја за пословање сектора МСПП.

- ОБУКЕ

РАРИС ће у току 2015.г. организовати и одржати семинаре из различитих области како незапосленим лицима, студентима и онима који желе да започну сопствени посао, тако и постојећим малим и средњим предузећима који желе да унапреде своје

пословање као и јединицама локалне самоуправе оснивачима Акредитоване Регионалне Развојне Агенције.

Теме семинара су следеће:

1. како започети сопствени бизнис – старт уп пакет (у трајању од три дана);
2. припрема бизнис плана и пословање са банкама (у трајању од два дана);
3. преглед стандарда квалитета и заштите животне средине (у трајању од два дан);
4. финансијско управљање (у трајању од два дана);
5. иновације – увод (у трајању од један дан);
6. извоз – за оне који први пут извозе (у трајању од два дана);
7. припрема за Јединствено европско тржиште (у трајању од један дан);
8. маркетинг и продаја (у трајању од два дана);
9. информационе технологије и пословање (у трајању од један дан).

Наведене обуке вршиће се по унапред утврђеној методологији Министарства и Националне агенције за регионални развој.

Полазницима је обезбеђен сав потребан материјал. Трошкови учешћа на семинарима су у потпуности покривени од стране Регионалне агенције за развој источне Србије - РАРИС. Након завршене обуке полазници ће добити сертификат издат од стране РАРИС-а.

- КОНСАЛТИНГ

Саветодавне услуге које АРРА пружа су:

1. подршка за припрему пријава за кредите старт уп и женско предузетништво које реализује Фонд за развој Републике Србије;
2. дијагностиковање иновативности (процена иновационих потенцијала предузећа и степена њихове иновативности);
3. подршка у припреми документације и пријаве за програме подршке МСПП које спроводе Министарство и Национална агенција (Програм за подршку иновацијама и газелама, Програм подршке развоју конкурентности, Програм подршке развоју иновативних кластера, Програм подршке младим фирмама са неразвијених подручја, Пројекат подршке женском предузетништву) као и друге институције које пружају бесповратну подршку МСП, као што су СИЕПА и Фонд за иновациону делатност
4. израда маркетинг плана за МСПП;
5. провера стања у пословању.

- ПРОМОЦИЈА

АРРА учествују у промотивним активностима које се односе како на промоцију предузетништва и различитих програма подршке МСПП.

Шумарство је такође важна област привредног развоја Зајечара. На подручју Града под шумама се налази око 32.000ха. Највећи део шума и шумског земљишта је у индивидуалном поседу. На искоришћавању и одржавању шумског фонда у државном сектору послује неколико радних јединица у саставу јавног предузећа Србија шуме Београд. У области шумарства послује РЈ Шумска управа Зајечар, која се бави узгојем, негом, заштитом, подизањем и коришћењем шума. Шумска управа ради у саставу Шумског газдинства Тимочке шуме Бољевац.

У циљу обезбеђивања адекватног пословног простора и стварања индустријске зоне, град Зајечар је на лицитацији купила бившу текстилну фабрику Тимочанка. Наведени простор обухвата 12 хала за разне намене на 8.000м² простора.

Једна од највећих слабости у области предузетништва и МСП је лоша међусобна комуникација и сарадња предузетника, као и непостојање договора о заједничком наступу. Предузетници су недовољно мотивисани и недовољно је коришћење добрих

искустава других градова и општина у Србији и иностранству, нема унапређеног пословања. Затим, треба истаћи и непостојање банака специјализованих за кредитирање МСП, непостојање предузетничког духа и непостојање кластера.

Више различитих фактора може веома повољно да утиче на будући развој предузетништва и малих и средњих предузећа (МСП) у Зајечару: енергетски ресурси (налазишта угља, кварца, водотокови), шумски ресурси, велике могућности пољопривреде за производњу сировина за индустрију (сунцокрет, дуван, житарице, грожђе, воће и др.), могућност превоза сировина до индустријских постројења и финалних производа до потрошача расположивом путном и железничком мрежом, као и оближњим речним пловним путем Дунавом, могућност повезивања пољопривредне производње са развојем предузетништва и МСП и прекограничну сарадњу са бугарским локалним самоуправама, развојним агенцијама и привредницима.

Претпоставља се да ће изградња енергетског (гасног) коридора снажно утицати на будући развој и изградњу инфраструктуре града Зајечара, као и на развој предузетништва, МСП и индустрије.

SWOT анализа за кључно питање 1: Унапређење индустријске структуре, боље коришћење обновљивих извора енергије, развој високих технологија и екологија и заштита животне средине

<p>Снаге</p> <ul style="list-style-type: none"> - потенцијал радне снаге - развијена комунална инфраструктура у урбаним деловима Града (водовод и канализација) - расположиви капацитети и ресурси за даљи развој водоводне и канализационе мреже - Генерални план - висок квалитет воде - постојање спортске инфраструктуре (тениски терени, фудбалски терени, хиподром, Попова плажа, потенцијал Краљевица, ски стаза) - јавна комунална предузећа за све делатности са веома јасно дефинисаним надлежностима - високо образовани и квалитетан кадар у јавним комуналним предузећима - постојање планске документације за ширење дистрибутивне водоводне мреже и пречишћавање отпадних вода - постојање планске документације за изградњу обилазнице - постојање планске документације за измештање железнице - постојање "brown field" локација - сва села имају асфалтни пут - сва села имају телефоне - домови културе и амбуланте у сеоским месним заједницама - добра градска политика – подршка за комуналну изградњу - велики број сунчаних дана (800 W/m² на дан, инсолација 50-60% изнад просека централне Европе) - рудна богатства - велики број природних термалних извора - добри ветрови - производње биомасе и пелета - велика покривеност мобилном телефонском мрежом - природни потенцијал - постојање комуналне службе - реке Црни и Бели Тимок - дефинисане локације за смештај депоније – регионални потенцијал депоније - постојање и опремљеност Завода за јавно здравље "Тимок" у Зајечару који се бави контролом квалитета воде и ваздуха - велики број артешких чесама са високим процентом исправности вода за пиће 	<p>Слабости</p> <ul style="list-style-type: none"> - недовољно асфалтиране улице - недостатак планске документације за неурбане делове града - неискоришћени капацитети у водоснабдевању - нема третмана отпадних вода (непостојање система за пречишћавање отпадних вода) - недостатак финансијских средстава за развој комуналне мреже - железничка пруга кроз центар Града - нерешени имовинско-правни односи (у вези са локацијама) - недостатак гаса као енергента - лош квалитет воде у неким селима (18 села није прикључено на градски водовод) - недовољан број прикључених домаћинства (сеоских) на канализациону мрежу – недостатак водне и канализационе мреже у селима - недовољно развијена спортска инфраструктура - недостатак енергетске ефикасности објеката - ниска еколошка свест грађана - неуређеност депонија – велики број дивљих депонија у насељеним местима - одлагање отпадних материја без претходне обраде - неконтролисана употреба пестицида и вештачког ђубрива - низак ниво инфраструктурне опремљености јавних предузећа (механизација) - неискоришћена локална изворишта пијаће воде - нерационална потрошња енергије и одсуство употребе обновљивих извора енергије
<p>Шансе</p> <ul style="list-style-type: none"> - измештање железничке пруге из центра Града - веза коридора 10 и коридора 4 (изградња аутопута) - откупљивање brownfield-а од стране Града - решавање проблема фабрика у стечају кроз уступање хала на име потраживања дугова - повезивање села на градски водовод - Регионална депонија и сепарација отпада - могућност коришћења обновљивих извора енергије (сунца, ветра, геотермалних извора, био-маса) - проширење мреже система даљинског грејања коришћењем обновљивих извора енергије - увођење нових технологија које би омогућиле прелазак на алтернативне изворе енергије и изградња мини хидроелектрана - могућност успостављања сарадње са страним инвеститорима - развијање еко-туризма - едукација о значају заштите животне средине на свим нивоима образовних институција - представити широј јавности значај заштите животне средине - нове законске регулативе усклађене са стандардима ЕУ 	<p>Претње</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатак финансијских средстава за измештање железничке пруге - спорост државе у спровођењу пројеката из њене надлежности - удаљеност Града од коридора 10 - немогућност управљања brownfield-ова - немогућност наплате великих потраживања од пропалих фирми - нема финансијске подршке од стране државе локалној самоуправи - не постоје јасни законски прописи за алтернативне изворе енергије - дивље депоније - штете од абиотичких и биотичких фактора (штеточине, болести, поплаве...) - неповољни климатски и метеоролошки услови – климатске промене - велике површине обрадивог земљишта које нису заштићене од поплава - загађење ваздуха, вода и земљишта

SWOT анализа за кључно питање 2: Развој туризма

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - Гамзиградска бања - Феликс Ромулијана - Попова плажа - Парк шума Краљевица - Извиђачки клуб - спортски терени - манифестације у култури - традиционалне манифестације - три језера - две реке - манастири - ловни туризам - излетнички туризам - Факултет за менаџмент - Установе културе - РАРИС - добра сарадња организација/установа и разних угоститељских хотела - Народни музеј у Зајечару - Позориште Тимочке Крајине “Зоран Радмиловић” - пројекат јачања регионалне туристичке понуде 	<ul style="list-style-type: none"> - лоша саобраћајна инфраструктура - недостатак пешачке стазе до Феликс Ромулијане - неадекватна инфраструктура (аутобуска станица и пијаца) - пруга кроз центар Града - неадекватне квалификације запослених у туризму - недостатак хотелских капацитета за школски туризам - недостатак хотела и смештајних капацитета високе категорије - недовољна туристичка сигнализација - недостатак рецептивних туристичких агенција - непостојање сувенира - недостатак квалификованих туристичких водича – водичка служба - недостатак категоризација бање - пси луталице - дивља градња
<p>Шансе</p> <ul style="list-style-type: none"> - присуство Центра за рехабилитацију у Гамзиградској бањи - Николичевска бања - хотел на Краљевици - транзит - веза коридора 10 и 4 - Еуро вело 6 – бициклистичка стаза - измештање железничке станице и пруге из центра Града - обновљиви извори енергије - топли извори - развој домаће радиности и капацитета за приватни смештај у Граду - развој старих заната - развој сеоског туризма - развој еко туризма - близина границе са Европском унијом - заједничка понуда - развој спортског туризма - летњи театар Ромулијана - обједињена туристичка понуда Источне регије - изградња вегетационих паравана око објеката који нарушавају изглед културних и угоститељских објеката и преквалификација кадрова у туризму 	<p>Претње</p> <ul style="list-style-type: none"> - централизовано управљање Ромулијаном - приватизација Рготског језера од стране Рудника кварцног песка - централизација - дивље депоније - политичка нестабилност - старо становништво и низак наталитет (природни прираштај) - приватизација д.о.о. Ромулијана у реструктурирању

SWOT анализа за кључно питање 3: Рурални развој

<p>Снаге</p> <ul style="list-style-type: none"> - пољопривреда - производња пољопривредних производа - воћарство - виноградарство - комасирано земљиште - сва села су повезана асфалтним путевима - богатство природних ресурса - постојање планске документације за рурални развој и отвореност локалног руководства за сарадњу са инвестирима - повећан број пољопривредних газдинстава - удружење жена које се бави очувањем старих заната - примери сарадње са приватним сектором – откуп воћа - повољни агроколошки услови за развој пољопривреде - постојање хладњача - воћарство: јабучасто, коштуњаво, јагодичасто, лешник 	<p>Слабости</p> <ul style="list-style-type: none"> - сва села су повезана асфалтним путевима, који су у лошем стању - недовољна едукација за органску производњу - недовољно наводњавање - застарела механизација - депопулација и старосна структура становништва - слаб јавни превоз до свих села - лоша едукација за пољопривредне произвођаче - недовољно удруживање пољопривредних произвођача - неискоришћеност постојећих пољопривредних објеката – фарми - непостојање организованог откупа - недостатак кланичне индустрије - непостојање и непознавање стандарда - непостојање промотивних активности - непостојање сушара - слабо развијене задруге - нерегулисан катастар - уситњеност поседа - недовољна искоришћеност земљишта - непостојање конкретне производње и лоша едукативност млекара - недовољна едукација младих за стварање културних, забавних и едукативних садржаја за младе на селу
<p>Шансе</p> <ul style="list-style-type: none"> - сеоски туризам - фарме дивљачи - све већи број регистрованих винарија - постојање сеоских газдинстава за рурални туризам - повезивање ловног туризма са сеоским туризмом - стварање етно кућа - земљиште уз реку – могућност наводњавања - развијање сеоских центара - развијање задругарства - производња здравствено безбедне хране - заштићено географско порекло робне марке - ревитализација постојећих објеката (силоси, фарма пилића, фарма оваца) - формирање фонда за развој пољопривреде сајмови - погон за екстракцију етарских уља - откуп лековитог биља у суседним општинама - повећање сточарске производње селекцијом стоке и едукација узгојивача - субвенције за подизање нових винарија - повезивање ловног туризма са сеоским туризмом 	<p>Претње</p> <ul style="list-style-type: none"> - угрожавање пољопривредног земљишта дивљом градњом - угрожавање пољопривредног земљишта Борском реком - држава не улаже у овај регион и непостојање субвенција - изградња ветропаркова - миграција људи - неопремљеност у опреми и људству из противградне заштите

SWOT анализа за кључно питање 4: Развој малих, средњих и тикро предузећа и стварање услова за привлачење инвестиција

<p>Снаге</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинисане локације - инфраструктура коју Град нуди инвеститорима - квалификована стручна радна снага - административни центар - трговачки центар - капацитет за развој "brownfield-a" - уређење Града - развој спортског туризма и смештајних капацитета - бизнис инкубатор центар - конкурентна цена радне снаге - добра сарадња са Националном службом за запошљавање - стратегија развоја предузетништва и конкурентности 	<p>Слабости</p> <ul style="list-style-type: none"> - лоша сарадња између оних који воде мала и средња предузећа - недовољна повезаност предузетника са предузетницима из других региона и земаља - непостојање предузетничког духа - 20% од укупног броја запослених у Граду ради у МСП - плате испод просека - непостојање интересних групација - непостојање предузетничке банке
<p>Шансе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Факултет за менаџмент - позитивна искуства других у Србији и у Региону - стимулација - развој "brownfield-a" - повезивање пољопривредне производње са МСП - уређење Тимока - прекогранична сарадња - могућност коришћења бренда Феликс Ромулијана за развој приватног предузетништва 	<p>Претње</p> <ul style="list-style-type: none"> - спор и недефинисан поступак приватизације и стечаја - старо становништво - могућност злоупотребе бренда Феликс Ромулијана

Стратегија економског развоја – визија, општи и посебни циљеви, програми и пројекти

Визија

Зајечар - предузетнички, пољопривредни, образовни, културни и туристички центар Тимочке регије. Место подршке постојећој привреди и започињању нових послова, привлачан за инвеститоре. Препознатљива туристичка дестинација која привлачи посетиоце из земље и света.

Мисија

Мисија Града Зајечара је одговорно управљање, ефикасан и транспарентан рад градске управе у складу са интересима и потребама грађана како би се обезбедио континуирани друштвено-економски развој и побољшање квалитета живота у граду.

Град који ствара позитивне обрасце живота за добробит грађана, град сигурних улагања, град међугенерациске солидарности.

Остварење креативних партнерства на домаћем и међународном плану у циљу подизања социјалне, здравствене и опште друштвене сигурности одн. друштвеног стандарда уз развој људских и природних потенцијала и очување традиционалних вредности

Програми и пројекти

ОПШТИ ЦИЉ 1: УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ, БОЉЕ КОРИШЋЕЊЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ, РАЗВОЈ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГИЈА И ЕКОЛОГИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
1.1 ПОСЕБАН ЦИЉ	УНАПРЕЂЕНА САОБРАЋАЈНА МРЕЖА
ПРОГРАМ 1.1.1	РАЗВОЈ ПУТНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
Пројекат 1.1.1.1	Израда регулационих планова
Пројекат 1.1.1.2	Израда пројектне документације за изградњу обилазнице: – Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за изградњу обилазнице југ – Фаза II - Израда пројектно-техничке документације за изградњу обилазнице север – Фаза III - Израда пројектно-техничке документације за изградњу обилазнице исток
Пројекат 1.1.1.3	Израда заобилазнице: – Фаза I - Израда заобилазнице југ – Фаза II - Израда заобилазнице север – Фаза III - Израда заобилазнице исток
Пројекат 1.1.1.4	– Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за изградњу саобраћајнице Звездан – Ромулијана – Фаза II - Израда заобилазнице Звездан – Ромулијана
Пројекат 1.1.1.5	- Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за завршетак изградње булевара Зорана Ђинђића (бивша Моравска) - Фаза II - Завршетак изградње булевара Зорана Ђинђића (бивша Моравска)
Пројекат 1.1.1.6	- Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за спајање улице Коста Чауша (бивша ул. 4. јула) и улице Македонске - Фаза II - Спајање улице Коста Чауша (бивша ул. 4. јула) и

	улице Македонске
Пројекат 1.1.1.7	<ul style="list-style-type: none"> - Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за спајање улице Змајеве и Топличине од улице Тимочке буне до Пиротске - Фаза II - Спајање улице Змајеве и Топличине од улице Тимочке буне до Пиротске
Пројекат 1.1.1.8	Уређење пута од асфалта до изворишта Тупижница са регулацијом прелаза преко реке
Пројекат 1.1.1.9	Уређење пута од асфалта до изворишта Бели Тимок са регулацијом прелаза преко пруге
ПРОГРАМ 1.1.2	УНАПРЕЂЕЊЕ ЖЕЛЕЗНИЧКОГ САОБРАЋАЈА
Пројекат 1.1.2.1	Израда студије изводљивости за реконструкцију железничке станице и измештање теретног саобраћаја
Пројекат 1.1.2.2	Реконструкција железничке станице за путнички саобраћај (чеоног типа) и изградња нових траса
Пројекат 1.1.2.3	Измештање станица за теретни саобраћај у станици Вражогрнац
1.2 ПОСЕБАН ЦИЉ	РАЗВИЈЕНА И УНАПРЕЂЕНА ВОДОВОДНА И КАНАЛИЗАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА И РЕШЕНИ ПРОБЛЕМИ СА АТМОСФЕРСКИМ ВОДАМА
ПРОГРАМ 1.2.1	ШИРЕЊЕ ДИСТРИБУТИВНЕ ВОДОВОДНЕ МРЕЖЕ
Пројекат 1.2.1.1	Изградња друге фазе бране за водоснабдевање на Грлишком језеру
Пројекат 1.2.1.2	Замена водоводних колектора у граду који су изграђени од азбест цементних цеви које штете људском здрављу Фаза - Замена дотрајалих водоводних цеви у циљу смањења губитака воде
Пројекат 1.2.1.3	Завршетак прве зона санитарне заштите на хидроакумулацији Грлиште
Пројекат 1.2.1.4	<ul style="list-style-type: none"> – Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију фабрике воде – Фаза II - Реконструкција фабрике воде (инвестиционо одржавање) – Пројекат адаптације деструктора озона на постројењу за прераду воде за пиће
Пројекат 1.2.1.5	<ul style="list-style-type: none"> - Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију изворишта Бели Тимок - Фаза II - Реконструкција изворишта (рени бунари) Бели Тимок
Пројекат 1.2.1.6	<ul style="list-style-type: none"> - Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију изворишта Тупижница - Фаза II - Реконструкција изворишта Тупижница
Пројекат 1.2.1.7	Реконструкција магистралног цевовода Тупижница
Пројекат 1.2.1.8	Изградња водовода "Ступањ" (Зона Север)
Пројекат 1.2.1.9	Изградња магистралних цевовода (Зона Исток): <ul style="list-style-type: none"> - Фаза I - Фаза II и - Фаза III
Пројекат 1.2.1.10	Изградња водовода Подтупижничка Зона: <ul style="list-style-type: none"> – Фаза I - Вратарница - Заграђе – Фаза II - Мариновац – Фаза III - Врбица – Фаза IV – Боровац – Фаза V - Селачка
Пројекат 1.2.1.11	Дистрибутивни водоводни прстен Ф500 - зона водоснабдевања Запад

Пројекат 1.2.1.12	Реконструкција водоводне мреже у селима Грлиште и Грљан
ПРОГРАМ 1.2.2	ИЗГРАДЊА КАНАЛИЗАЦИОНЕ МРЕЖЕ И САНИРАЊЕ АТМОСФЕРСКИХ ВОДА
Пројекат 1.2.2.1	Израда пројектне документације за изградњу система за пречишћавање отпадних вода
Пројекат 1.2.2.2	Фаза I Израда пројектне документације Фаза II Изградња пумпне станице за пребацивање излива са леве на десну обалу Црног Тимока
Пројекат 1.2.2.3	Изградња дела колектора од Црног Тимока до постојећег ка Белом Тимоку
Пројекат 1.2.2.4	Израда главног пројекта одвођења и пречишћавања отпадних вода на територији Града Зајечара
Пројекат 1.2.3.5	Изградња канализационе мреже у селима Грљан, Звездан, Велики Извор, Вражогрнац
Пројекат 1.2.3.6	Изградња атмосферске канализационе мреже
Пројекат 1.2.3.7	Регулација јаруга и канала за одвођење атмосферских вода
1. 3 ПОСЕБАН ЦИЉ	ЕКОЛОШКО ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА И ЗАШТИЋЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА
ПРОГРАМ 1.3.1	ИЗГРАДЊА РЕГИОНАЛНЕ ДЕПОНИЈЕ
Пројекат 1.3.1.1	Реконструкција и проширење магистралног пута депоније „Халово“
Пројекат 1.3.1.2	Набавка и распоред типизираних контејнера за смеће по селима ради нормализације спровођења организованог прикупљања и одвожења комуналног отпада – <i>Изградња сеоских депонија који су дефинисане Просторним планом</i>
Пројекат 1.3.1.3	Изградња регионалне депоније
Пројекат 1.3.1.4	Израда пројеката за жичане боксове за смештај покретних контејнера у великим градским стамбеним насељима и њихова реализација
Пројекат 1.3.1.5	Набавка и постављање контејнера за одлагање материјала подложних рециклажи
1.4 ПОСЕБАН ЦИЉ	ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ И СТВОРЕНИ УСЛОВИ ЗА КОРИШЋЕЊЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ
ПРОГРАМ 1.4.1	ИЗГРАДЊА МИНИ ХИДРОЕЛЕКТРАНА
Пројекат 1.4.1.1	Израда студије изводљивости за хидроелектране мале снаге на брдско – планинским рекама
Пројекат 1.4.1.2	Дефинисање пакета олакшица за заинтересоване инвеститоре и привлачење инвестиција
ПРОГРАМ 1.4.2	КОРИШЋЕЊЕ ЕНЕРГИЈЕ ВЕТРА
Пројекат 1.4.2.1	Израда студије изводљивости о коришћењу енергије ветра
Пројекат 1.4.2.2	Промоција потенцијала енергије ветра
ПРОГРАМ 1.4.3	УНАПРЕЂЕЊЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ И ИНВЕСТИЦИОНО ОДРЖАВАЊЕ
Пројекат 1.4.3.1	Израда пројектно техничке документације на замени столарији и топл. изолацији зграда Градске управе и зграда јавних предузећа, школа Израда елабората енергетске ефикасности за зграде и куће у приватном власништву
Пројекат 1.4.3.2	Енергетско унапређење постојећих зграда: – Фаза I - Замена столарија на свим објектима (зградама) јавних институција – Фаза II - Изградња топлотне изолација и фасада – зграда Градске управе, зграде јавних предузећа, зграде основних и средњих школа
Пројекат 1.4.3.3	- Фаза I - Израда студије изводљивости за пројекат

	топлификације града Зајечара — Фаза II - Израда идејног пројекта топлификације града Зајечара
ПРОГРАМ 1.5.1	УРЕЂЕЊЕ ТРОТОАРА, ТРГОВА И ГРАДСКИХ УЛИЦА
Пројекат 1.5.1.1	Реконструкција тротоара, тргова и градских улица Фаза I Изградња тротоара у улици Генерала Гамбете, Милоша Обилића и Црвене Армије Фаза II Реконструкција остатка улице Светозара Марковића са свим споредним улицама Фаза III Реконструкција улица Лењинова, Павла Илића, Београдске и Железничке, Црноречке (прстен) Фаза IV Завршетак започете изградње улица са учешћем грађана (ул.: Хомолска, Јадранска, VII Ударне бригаде, Лазаревачка, Банатска, Приједорска, Дрварска, Кривовирска) Фаза V Изградња улица са учешћем грађана (ул.: Црновршка, Мословачка, Дурмиторска, Плавска)
ПРОГРАМ 1.5.2	ОСТАЛИ ПРОЈЕКТИ УРЕЂЕЊА ГРАДСКОГ ЈЕЗГРА
Пројекат 1.5.2.1	Фаза I Анализа изградњи рампи и прилаза јавним институцијама за инвалиде Фаза II Изградња рампи и прилаза јавним институцијама за инвалиде
Пројекат 1.5.2.2	Изградња прихватилишта за напуштене животиње
Пројекат 1.5.2.3	Уређење зелених површина у градском језгру, градских паркова и тргова
ПРОГРАМ 1.5.3	УНАПРЕЂЕЊЕ ЈАВНЕ РАСВЕТЕ
Пројекат 1.5.3.1	Израда пројектне документације јавне расвете
Пројекат 1.5.3.2	Изградња јавне расвете на одређеним локацијама
Пројекат 1.5.3.3	Замена постојеће јавне расвете лед расветом на нивоу града
ПРОГРАМ 1.5.4	ОСТАЛИ ПРОЈЕКТИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТА ГРАЂАНА
Пројекат 1.5.4.1	Изградња објекта на новом гробљу за које предстоји пројектна документација (капеле са коморама, комеморативно-обредна сала, радионице, гараже)
Пројекат 1.5.4.2	Фаза I Израда пројектно техничке документације за изградњу нове аутобуске станице Фаза II Изградња нове аутобуске станице
Пројекат 1.5.4.3	Фаза I Израда пројектно техничке документације Фаза II Планирање паркирања и израда монтажних гаража
Пројекат 1.5.4.4	Фаза I Израда пројектно техничке документације Фаза II Изградња јавног паркинга за камионе, аутобусе Фаза III Израда јавног полигона за обуку и едукацију возача
Пројекат 1.5.4.5	Изградња противпожарног пута од Факултета за менаџмент до паркинга код споменика Вешала
Пројекат 1.5.4.6	Увођење нових технологија и модернизације рада Градске управе
Пројекат 1.5.4.7	Фаза I Израда пројектно техничке документације за изградњу Геронтолошког центра Фаза II Изградња Геронтолошког центра
Пројекат 1.5.4.8	Решавање проблема Градске пијаце
ОПШТИ ЦИЉ 2: РАЗВИЈЕН ТУРИЗАМ	
2.1 ПОСЕБАН ЦИЉ	ФОРМИРАН ТУРИСТИЧКИ ПРОИЗВОД
ПРОГРАМ 2.1.1	РАЗВОЈ САДРЖАЈА ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ
Пројекат 2.1.1.1	Израда студије формирања туристичких производа града Зајечара

Пројекат 2.1.1.2	Анализа тржишта и дефинисање профила туристичких посетилаца
ПРОГРАМ 2.1.2	РАЗВОЈ ЗДРАВСТВЕНОГ И „WELLNESS“ ТУРИЗМА
Пројекат 2.1.2.1	Израда програма развоја здравственог и „wellness“ туризма
Пројекат 2.1.2.2	Маркетинг план
Пројекат 2.1.2.3	Промотивна кампања
ПРОГРАМ 2.1.3	РАЗВОЈ РУРАЛНОГ ТУРИЗМА
Пројекат 2.1.3.1	Израда програма развоја руралног туризма
Пројекат 2.1.3.2	Маркетинг план
Пројекат 2.1.3.3	Промотивна кампања
Пројекат 2.1.3.4	Оснивање, унапређење и промовисање едукативних кампова у селима (стари занати, лековито биље, шумске школе, школе археологија...)
Пројекат 2.1.3.5	Припрема пројекта за оснивање етно-села и оснивање етно-села
Пројекат 2.1.3.6	Одржавање годишње манифестације шумска школа
ПРОГРАМ 2.1.4	РАЗВОЈ КУЛТУРНОГ И МАНИФЕСТАЦИОНОГ ТУРИЗМА
Пројекат 2.1.5.1	Израда програма манифестација које негују традиционално стваралаштво
Пројекат 2.1.5.2	Маркетинг план – програм манифестација које негују традиционално стваралаштво
Пројекат 2.1.5.3	Промотивни материјал - програм манифестација које негују традиционално стваралаштво
Пројекат 2.1.5.4	Развој манифестације „Гитарујада“
Пројекат 2.1.5.5	Унапређење традиционалних манифестација културе
ПРОГРАМ 2.1.5	РАЗВОЈ СПОРТСКОГ ТУРИЗМА
Пројекат 2.1.5.1	Израда програма за развој спортског туризма
Пројекат 2.1.5.2	Маркетинг план – програм спортског туризма
Пројекат 2.1.5.3	Промотивна кампања – програм спортског туризма
Пројекат 2.1.5.4	Изградња стрелишта
ПРОГРАМ 2.1.6	РАЗВОЈ ИЗЛЕТНИЧКОГ ТУРИЗМА
Пројекат 2.1.6.1	Евидентирање локалних излетишта и припрема базе података
Пројекат 2.1.6.2	Израда програма за развој излетничког туризма
Пројекат 2.1.6.3	Маркетинг план – програм излетничког туризма
Пројекат 2.1.6.4	Промотивна кампања – програм излетничког туризма
Пројекат 2.1.6.5	Уређење простора, постављање и одржавање излетничког инвентара на идентификованим локалитетима
ПРОГРАМ 2.1.7	ФОРМИРАЊЕ РЕГИОНАЛНИХ И ПРЕКОГРАНИЧНИХ ОБЈЕДИЊЕНИХ ТУРИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА
Пројекат 2.1.7.1	Учешће у обједињавању регионалних туристичких производа
Пројекат 2.1.7.2	Припрема регионалне туристичке понуде
Пројекат 2.1.7.3	Регионална туристичка промоција
2.2 ПОСЕБАН ЦИЉ	УНАПРЕЂЕЊЕ И ФОРМИРАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ ЛОКАЛИТЕТА
ПРОГРАМ 2.2.1	УНАПРЕЂЕЊЕ ЛОКАЛИТЕТА ФЕЛИКС РОМУЛИЈАНА
Пројекат 2.2.1.1	Успостављање правно-формалног оквира за даље унапређење локалитета Феликс Ромулијана (преглед и анализа свих докумената и добијање потребних сагласности и дозвола)
Пројекат 2.2.1.2	Изградња визиторског центра Ромулијана
Пројекат 2.2.1.3	– Фаза I - Израда идејног пројекта за Римско село (лабиринт) – Фаза II - Оснивање Римског села (лабиринт)
Пројекат 2.2.1.4	Израда пројектне документације за конзерваторско рестаураторске радове на архитектури и пројекта заштитних конструкција за поједине објекте за које је то неопходно, тамо где постоје мозаици или декоративни подови које треба представити

	(делови палате, терме, маузолеји)
Пројекат 2.2.1.5	Извођење конзерваторских и рестаураторских радова по објектима (меморијални комплекс, утврђење, Јупитеров храм, терме) и фазама (у зависности да ли се ради о једногодишњим или вишегодишњим пројектима)
Пројекат 2.2.1.6	Извођење планираних заштитних конструкција изнад објеката, након конзерваторско рестаураторских радова
Пројекат 2.2.1.7	Уређење простора око меморијалног комплекса
ПРОГРАМ 2.2.2	РЕХАБИЛИТАЦИЈА И ДОГРАДЊА КОМПЛЕКСА “ПОПОВА ПЛАЖА”
Пројекат 2.2.2.1	Изградња отвореног и затвореног базена на Поповој плажи
Пројекат 2.2.2.2	Изградња затвореног терена за мале спортове
ПРОГРАМ 2.2.3	УНАПРЕЂЕЊЕ ПАРК ШУМЕ КРАЉЕВИЦА
Пројекат 2.2.3.1	Изградња и уређење земљишта намењеног општој рекреацији (пешачке стазе, трим стазе, бициклическе стазе, скијашке стазе, панорамски пут)
Пројекат 2.2.3.3	Обнављање шуме на Краљевици
Пројекат 2.2.3.4	Изградња дечијег игралишта
Пројекат 2.2.3.5	Идејни пројекат уређења Источне тврђаве на Краљевици (Казамат)
ПРОГРАМ 2.2.4	РАЗВОЈ ЛОКАЛИТЕТА НИКОЛИЧЕВКА БАЊА
Пројекат 2.2.4.1	Израда плана уређења локалитета Николичевска бања и идејног пројекта
2. 3 ПОСЕБАН ЦИЉ	УНАПРЕЂЕЊЕ ЉУДСКИХ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ РЕСУРСА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА
ПРОГРАМ 2.3.1	ПОДРШКА ТУРИСТИЧКОМ ИНФОРМАТИВНОМ ЦЕНТРУ (ЦЕКИТ) УНАПРЕЂЕЊЕ МЕКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗА ПРОМОЦИЈУ ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ
Пројекат 2.3.3.1	Увођење савремених информационих технологија (напредних софтвера) у управљање туризмом: – Фаза I - Унапређење „touchscreen“ система у центру Града и при инфо-центрима – Фаза II - Увођење wireless hot-spot локација
ПРОГРАМ 2.3.2	ПОДИЗАЊЕ КАПАЦИТЕТА КАДРОВА У ТУРИЗМУ
Пројекат 2.3.4.1	Сет едукација за лиценцирање (туристичких водича, туристичких аниматора, локалних туристичких водича)
2.4 ПОСЕБАН ЦИЉ	РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
ПРОГРАМ 2.4.1	ПОДИЗАЊЕ СМЕШТАЈНИХ КАПАЦИТЕТА
Пројекат 2.4.1.1	Припрема предлога пројекта за изградњу смештајног објекта у оквиру коњичког клуба
Пројекат 2.4.1.2	Програм мера
Пројекат 2.4.1.3	Маркетинг план
Пројекат 2.4.1.4	Промотивна кампања
Пројекат 2.4.1.5	Изградња омладинског кампа
Пројекат 2.4.1.6	Промоција локација за изградњу хотела и привлачење инвестиција Павиљон на Краљевици и смештајног објекта у оквиру Градског стадиона
ПРОГРАМ 2.4.2	ИЗРАДА ТУРИСТИЧКЕ СИГНАЛИЗАЦИЈЕ
Пројекат 2.4.2.1	– Фаза I - Израда идејног пројекта за туристичку сигнализацију – Фаза II - Постављање дрвених ознака и сигнализације за туристе
Пројекат 2.4.2.2	Израда саобраћајне сигнализације (градске пешачке сигнализације за туристе, територијалне сигнализације за туристе, регионалне туристичке сигнализације)

ПРОГРАМ 2.4.3	ОБНОВА И ИЗГРАДЊА ДРУГИХ ТУРИСТИЧКИХ ОБЈЕКТА
Пројекат 2.4.3.1	Израда маркетинг планова Градског стадиона
Пројекат 2.4.3.2	Реконструкција Градског стадиона
Пројекат 2.4.3.3	Изградња адриналинског парка на Павиљону
Пројекат 2.4.3.4	Реконструкција постојећег градског базена
Пројекат 2.4.3.5	Реконструкција хиподрома
ПРОГРАМ 2.4.4	УНАПРЕЂЕЊЕ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗАМ
Пројекат 2.4.4.1	Адаптација локалног пута Брусник-Тамнич

ОПШТИ ЦИЉ 3: ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	
3.1 ПОСЕБАН ЦИЉ	ПОЉОПРИВРЕДА
ПРОГРАМ 3.1.1	ЕДУКАЦИЈА И ПРОМОЦИЈА
Пројекат 3.1.1.1	Сет едукација из области пољопривредне производње
Пројекат 3.1.1.2	Дефинисање потенцијалних брендова производа са заштићеним географским пореклом
Пројекат 3.1.1.3	Успостављање комуникационе мреже са релевантним актерима
ПРОГРАМ 3.1.2	УНАПРЕЂЕЊЕ УСЛОВА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
Пројекат 3.1.2.1	Укрупњавање појединачних поседа
Пројекат 3.1.2.2	Унапређење механизације
Пројекат 3.1.2.3	Унапређење прерађивачких капацитета
Пројекат 3.1.2.4	Наводњавање
Пројекат 3.1.2.5	Побољшање расног састава
Пројекат 3.1.2.6	Повећање постојећих засада из области воћарства
ПРОГРАМ 3.1.3	ЈАЧАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ УДРУЖЕЊА И ФОРМИРАЊЕ НОВИХ
Пројекат 3.2.1.1	Израда сета мера за подршку оснивања удружења
Пројекат 3.2.1.2	Подршка удружењима у припреми бизнис планова
3.2 ПОСЕБАН ЦИЉ	РУРАЛНИ РАЗВОЈ
ПРОГРАМ 3.3.1	УНАПРЕЂЕЊЕ СЕОСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
Пројекат 3.3.1.1	Реконструкција саобраћајница, сеоских тргова и унапређење вертикалне сигнализације Фаза I Уређење пута и одрона од села Грлиште до бране на акумулацији Фаза II Изградња пута Зајечар - Лубница (рудник угља)
Пројекат 3.3.1.2	Реконструкција сеоских домова културе у циљу стварања услова за остваривање културно-забавних активности (бископ, позориште, изнајмљивање сале за веселја, играонице)
Пројекат 3.3.1.3	Унапређење аутобуског саобраћаја до села
Пројекат 3.3.1.4	– Дигитализација телефонских централа у селима – Обезбеђивање приступа интернету по селима – Увођење интернет кафеа по селима
Пројекат 3.3.1.5	Израда пројектне документације – пропусти на рекама у селима
ПРОГРАМ 3.3.2	ПОБОЉШАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА НА СЕЛУ
Пројекат 3.3.2.1	Реконструкција сеоских амбуланти
Пројекат 3.3.2.2	Подстицај отварању МСП у селима
Пројекат 3.3.2.3	Дефинисање пакета подстицаја за повратак на село

Пројекат 3.3.2.4	Формирање сеоских клубова у већ постојећим просторијама МЗ (спортови, КУД, клуб пензионера)
Пројекат 3.3.2.5	- Фаза I - Изградња обданишта мањих капацитета у сеоским насељима - Фаза II - Изградња паркова и игралишта са забавним садржајима за децу
Пројекат 3.3.2.6	Организација културних активности
ОПШТИ ЦИЉ 4: РАЗВИЈЕНА МАЛА, СРЕДЊА И МИКРО ПРЕДУЗЕЋА И СТВОРЕНИ УСЛОВИ ЗА ПРИВЛАЧЕЊЕ ИНВЕСТИЦИЈА	
4.1 ПОСЕБАН ЦИЉ	ПОДРШКА РАЗВОЈУ МСП-а КРОЗ РАЗВОЈ ГРАНА КОЈЕ ПОДСТИЧУ ЗАПОШЉАВАЊЕ
ПРОГРАМ 4.1.1	ПОДСТИЦАЈ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈИ МСП, СТРУКОВНОМ И ИНТЕРЕСНОМ УДРУЖИВАЊУ
Пројекат 4.1.1.1	Идентификација и промоција могућности за оснивање интересних удруживања
Пројекат 4.1.1.2	Оснивање интересних удруживања
Пројекат 4.1.1.3	Оснивање кластера по сродним делатности
ПРОГРАМ 4.1.2	ПОДРШКА ОСНИВАЊУ НОВИХ МСП-А
Пројекат 4.1.2.1	Промоција старт-ап кредита
Пројекат 4.1.2.2	Дефинисање локалног пакета стимулативних мера за оснивање МСП
Пројекат 4.1.2.3	Промоција предузетништва
ПРОГРАМ 4.1.3	ЕДУКАЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИКА
Пројекат 4.1.3.1	Дефинисање потребе привреде кроз истраживање у циљу развијања предузетничког духа
Пројекат 4.1.3.2	Сет едукација за предузетнике
4.2 ПОСЕБАН ЦИЉ	УНАПРЕЂЕНА РАДНА СНАГА
ПРОГРАМ 4.2.1	РАЗВОЈ ПРЕКВАЛИФИКАЦИОНИХ ПРОГРАМА У САРАДЊИ СА НСЗ И ОБРАЗОВНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА
Пројекат 4.2.1.1	Оснивање едукативног центра (за преквалификацију и доквалификацију кадрова, ЦИПС)
ПРОГРАМ 4.2.2	ДЕФИНИСАЊЕ ОБРАЗОВНИХ ПРОФИЛА У СКЛАДУ СА ПОТРЕБАМА
Пројекат 4.2.2.1	Усклађивање наставног програма у средњим школама у складу са потребама тржишта
Пројекат 4.2.2.2	Планирање праксе друштвено одговорног рада
Пројекат 4.2.2.3	Алтернативна едукација средњошколаца о предузетништву и могућностима у Зајечару у оквиру средњих стручних школа
4.3 ПОСЕБАН ЦИЉ	РАЗВИЈЕНИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ КАПАЦИТЕТИ ЗА ПОДРШКУ ПРИВРЕДИ И ПРИВЛАЧЕЊЕ ИНВЕСТИЦИЈА
ПРОГРАМ 4.3.1	РЕШАВАЊЕ ИМОВИНСКО-ПРАВНИХ ОДНОСА
Пројекат 4.3.1.1	Решавање имовинско-правних односа по питању бивших фабрика
ПРОГРАМ 4.3.2	МАРКЕТИНГ, ПРИВЛАЧЕЊЕ ИНВЕСТИЦИЈА И КОРИШЋЕЊЕ НЕИСКОРИШЋЕНИХ ИНДУСТРИЈСКИХ КАПАЦИТЕТА - РЕВИТАЛИЗАЦИЈА ДЕВАСТИРАНИХ ЛОКАЦИЈА БИВШИХ ФАБРИКА КОЈИ СУ У ПОЗНАТОМ ВЛАСНИШТВУ
Пројекат 4.3.2.1	Основање индустријског парка Тимочанка
Пројекат 4.3.2.2	Израда промо материјала
Пројекат 4.3.2.3	Учествовање на сајмовима
Пројекат 4.3.2.4	Едукација и инвестирање припадника дијаспоре о могућностима за инвестирање у Србији
Пројекат 4.3.2.5	Промоција локација и могућности за инвестирање код припадника дијаспоре

ПРОГРАМ 4.3.3	УНАПРЕЂЕЊЕ МЕКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈУ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА И У ЦИЉУ ПРИВЛАЧЕЊА ИНВЕСТИЦИЈА
Пројекат 4.3.3.1	Успостављање информационих система за подршку развоју МСП и привлачење инвеститора
ПРОГРАМ 4.3.4	ПОДРШКА ОСНИВАЊУ ПРИВАТНО-ЈАВНИХ ПАРТНЕРСТАВА
Пројекат 4.3.4.1	Едукација јавног и приватног сектора о приватно-јавним партнерствима
Пројекат 4.3.4.2	Испитивање могућих области за оснивање ПЈП
Пројекат 4.3.4.3	Испитивање могућности за приватизацију јавно комуналних услуга
Пројекат 4.3.4.4	Испитивање могућности за изградњу пословних објеката кроз ПЈП
ПРОГРАМ 4.4.4	РЕГИОНАЛНА И ПРЕКОГРАНИЧНА САРАДЊА
Пројекат 4.4.4.1	Организација међународног сајма предузетништва пограничних области
Пројекат 4.4.4.2	Формирање базе података предузетника прекограничне области
Пројекат 4.4.4.3	Струковно повезивање предузетника пограничних регија
Пројекат 4.4.4.4	Прекогранични бизнис часопис

План имплементације приоритетних пројеката утврђених за прву годину

Бр. Пројекта (ОЦ/ПЦ/ Програм /Ред.Бр)	Назив пројекта	Процењена вредност пројекта	Извори финансирања Град Други извори		Носилац пројекта	Партнери на пројекту/ битни актери	Време реализације
1: УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ, БОЉЕ КОРИШЋЕЊЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ, РАЗВОЈ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГИЈА И ЕКОЛОГИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ							
1.1.1.2	Израда пројектне документације за изградњу обилазница: Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за изградњу обилазнице југ	12.000.000 РСД	Град	Други извори финансирања	Град	-	2015-2017
1.2.1.2	Замена водоводних колектора у граду који су изграђени од азбест цементних цеви које штете људском здрављу /Замена дотрајалих водоводних цеви у циљу смањења губитака воде		Водовод – кроз извођење инсталатерских радова	Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2015-2016
1.2.1.4	Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију фабрике воде	10.000.000 РСД		Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2015-2016
1.2.1.4	Фаза II - Реконструкција фабрике воде (инвестиционо одржавање)	9.000.000 евра.	Водовод	Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2016-2020
1.2.1.5	Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију изворишта Бели Тимок	5.000.000 РСД	Водовод	Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2015-2016
1.2.1.6	Фаза I - Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију изворишта Тупужница	5.000.000 РСД	Водовод	Град/Други извори финансирања	Водовод		
1.2.1.7	Реконструкција магистралног цевовода Тупужница	1.500.000 евр.	Водовод – кроз извођење инсталатерских радова	Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2015-2020
1.2.1.12	Реконструкција водоводне мреже у селима Грлиште и Грљан		Водовод – кроз извођење инсталатерских радова и водоводни материјал	Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2015-2016
1.2.2.4	Израда главног пројекта одвођења и пречишћавања отпадних вода на територији Града Зајечара	5.000.000 РСД	Водовод	Град/Други извори финансирања	Водовод	Град	2016-2017
1.3.1.2	Набавка и распоред типизираних контејнера за смеће по селима	6.500.000 РСД	Град	Други извори финансирања	Град	-	У току 2015-2016

Бр. Пројекта (ОЦ/ПЦ/ Програм /Ред.Бр)	Назив пројекта	Процењена вредност пројекта	Извори финансирања Град Други извори		Носилац пројекта	Партнери на пројекту/ битни актери	Време реализације
	ради нормализације спровођења организованог прикупљања и одвожења комуналног отпада – <i>Изградња своских депонија који су дефинисане Просторним планом општине</i>			а			
1.3.1.4	Израда пројеката за жичане боксове за смештај покретних контејнера у великим градским стамбеним насељима и њихова реализација	6.000.000 РСД	Град	Други извори финансирања	Град	-	2015-2016
1.4.3.1	Израда пројектно техничке документације на замени столарији и топл. Изолацији зграда Градске управе и зграда јавних предузећа, школа	1.000.000 РСД	Град	Донатори	Град	Јавна предузећа/Оснoвне и средње школе	2015-2016
1.5.1.1	Фаза I Изградња тротоара у улици Генерала Гамбете, Милоша Обилића и Црвене Армије	20.000.000 РСД	Град	Донатори	Град	Јавна предузећа	2015-2016
1.5.1.1	Фаза II Реконструкција остатка улице Светозара Марковића са свим споредним улицама		Град	Донатори	Град	Јавна предузећа	2015-2016.
1.5.1.1	Фаза IV Завршетак започете изградње улица са учешћем грађана (ул.: Хомолска, Јадранска, VII Ударне бригаде, Лазаревачка, Банатска, Приједорска, Дрварска, Кривовирска)	37.200.000 РСД	Град	Учешће грађана	Град	Грађани	2015-2016
1.5.1.1	Фаза V Изградња улица са учешћем грађана (ул.: Црновршка, Мословачка, Дурмиторска, Плавска)	23.300.000 РСД	Град	Учешће грађана	Град	Грађани	2015-2016
1.5.2.3	Уређење зелених површина у градском језгру, градских паркова и тргова	3.000.000 РСД	Град	/	Град	-	2015-2016
1.5.2.1	Фаза I Анализа изградњи рампи и прилаза јавним институцијама за инвалиде	500.000 РСД	Град	/	Град	Јавне институције/ НВО	2015-2016
1.5.3.1	Израда пројектне документације јавне расвете	1.000.000	Град	/	Град		2016-2017
1.5.1.4	Реконструкција улица Лењина, Павла Илића, Београдске и Железничке, Црноречке (прстен)	35.000.000 РСД	Град	Други извори	Град		2016-2017
1.5.4.2	Фаза I Израда пројектно техничке документације за изградњу нове аутобуске станице	1.500.000 РСД	Град	Други извори	Град	Јавне институције	2015-2017
1.5.4.6	Увођење нових технологија и модернизације рада Градске управе	62.500 евр.	Град	Донатори	Град	-	2015-2016
2: РАЗВИЈЕН ТУРИЗАМ							
2.1.3.4	Оснивање, унапређење и промовисање едукативних кампова у селима (стари занати, лековито биље, шумске школе, школе археологија...)	200.000 РСД	Град	Други извори		Цекит, НВО	2015-2020
2.1.3.6	Одржавање годишње манифестације шумска школа	200.000 РСД	Град	Други извори		Цекит, НВО	2015-2020
2.1.5.4	Развој манифестације „Гитаријада“	85.942.540 РСД	Град	Други извори, соп.	Установа „Гитаријада“	Цекит, установе културе,	2016

Бр. Пројекта (ОЦ/ПЦ/ Програм /Ред.Бр)	Назив пројекта	Процењена вредност пројекта	Извори финансирања Град Други извори		Носилац пројекта	Партнери на пројекту/ битни актери	Време реализације
				приходи		НВО	
2.1.5.5	Унапређење традиционалних манифестација културе	400.000 РСД	Град	Други извори	ЦЕКИТ	Установе културе, НВО	2016
2.1.7.2	Припрема регионалне туристичке понуде	8.000.000 РСД	Град	Други извори	ЦЕКИТ	РАРИС, Град	2015-2016
2.1.7.3	Регионална туристичка промоција		Град	Други извори	ЦЕКИТ	РАРИС, Град	2015-2020
2.2.1.2	Изградња визиторског центра Ромулијана	6.000.000 евра	Град	Донатори	Музеј	Град	2015-2020
2.4.1.5	Изградња омладинског кампа		Град	Донатори	Град	Одред извиђача, основне и средње школе	2016-2018
3: ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ							
3.1.1.1	Сет едукација из области пољопривредне производње	60.000 РСД (по едукацији)	Град	Други извори	Град	НВО	2015-2020
3.1.2.1	Укупљавање појединачних поседа	2.000.000 РСД	Град	Други извори	Град	-	2016-2020
3.1.2.2	Унапређење механизације	2.000.000 РСД	Град	Други извори	Град	-	2016
3.1.2.5	Побољшање расног састава	12.000.000 РСД	Град	/	Град	/	2015-2016
3.1.2.6	Повећање постојећих засада из области воћарства	24.000.000	Град	/	Град	/	2015-2016
3.2.1.1	Израда сета мера за подршку оснивања удружења	3.000.000	Град	/	Град	Буџетски фонд за пољопривреду	2015-2016
3.2.1.2	Подршка удружењима у припреми бизнис планова	-			Град	НВО	2015-2020
3.3.1.1	Реконструкција саобраћајница, сеоских тргова и унапређење вертикалне сигнализације	12.000.000	Град	Министарства/ Други извори	Град	Министарство	2015-2016
	Фаза II Уређење пута и одрона од села Грлиште до бране на акумулацији	6.000.000 РСД	Град	Други извори	Град		2015-2016
3.3.1.2	Реконструкција сеоских домова културе у циљу стварања услова за остваривање културно-забавних активности (бископ, позориште, изнајмљивање сале за веселја, играонице)	30.000.000	Град	Други извори	Град	/	2015-2016
3.3.2.4	Формирање сеоских клубова у већ постојећим просторијама МЗ (спортони, КУД, клуб пензионера)	-	Град	Други извори	Град	НВО, Месне заједнице	2015-2020
3.3.2.6	Организација културних активности	-	Град	Други извори	Цекит	НВО, Месне заједнице	2015-2020
4: РАЗВИЈЕНА МАЛА, СРЕДЊА И МИКРО ПРЕДУЗЕЋА И СТВОРЕНИ УСЛОВИ ЗА ПРИВЛАЧЕЊЕ ИНВЕСТИЦИЈА							
4.1.2.1	Промоција старт-ап кредита	-	-	-	РАРИС	/	2015-2016
4.1.2.2	Дефинисање локалног пакета стимулативних мера за оснивање МСП	-	-	-	Град		2015-2016
4.1.3.2	Сет едукација за предузетнике	100.000 РСД	НСЗ	Други извори	НСЗ/РАРИС	/	2015-2020
4.1.2.3	Промоција предузетништва				РАРИС	/	2015-2020
4.2.1.1	Оснивање едукативног центра (за преквалификацију и доквалификацију кадрова, ЦИПС)	100.000	НСЗ	Други извори	НСЗ	/	2015-2020
4.2.2.3	Алтернативна едукација	-	НСЗ	Други	НСЗ	Град, НВО	2015-2020

Бр. Пројекта (ОЦ/ПЦ/ Програм /Ред.Бр)	Назив пројекта	Процењена вредност пројекта	Извори финансирања Град Други извори		Носилац пројекта	Партнери на пројекту/ битни актери	Време реализације
	средњошколаца о предузетништву и могућностима у Зајечару у оквиру средњих стручних школа			извори			
4.3.2.1	Оснивање индустријског парка Тимочанка				Град		2015-2016
4.3.2.2	Израда промо материјала (за инвеститоре)	700.000 РСД	Град	Други извори	Град		2016
4.3.2.3	Учествовање на сајмовима	1.000.000 РСД	Град	-	Град		2016
4.3.2.4	Едукација и инвестирање припадника дијаспоре о могућностима за инвестирање у Србији	100.000 РСД (по едукацији)	Град	Други извори	Град	Привредна комора, РАРИС	2015-2016
4.3.2.5	Промоција локација и могућности за инвестирање код припадника дијаспоре	-	Град		Град	Привредна комора, РАРИС	2015-2016
4.3.3.1	Успостављање информационог система за подршку развоју МСП и привлачење инвеститора		Град	Други извори	Град	Привредна комора, РАРИС	2015-2016
4.3.4.1	Едукација јавног и приватног сектора о приватно-јавним партнерствима	80.000 РСД (по едукацији)	Град	Други извори	Град	Привредна комора, РАРИС	2015-2016
4.3.4.2	Испитивање могућих области за оснивање ПЈП	-			Град		2015-2016
4.3.4.3	Испитивање могућности за приватизацију јавно комуналних услуга	-			Град		2015-2016
4.3.4.4	Испитивање могућности за изградњу пословних објеката кроз ПЈП	-			Град		2015-2016
4.4.4.2	Формирање базе података предузетника прекограничне области	-	Град	Други извори	Град	РАРИС, НСЗ, Привредна комора	2015-2016

САДРЖАЈ**АКТА СКУПШТИНЕ ГРАДА**

Одлука о усвајању Стратегије локалног економског развоја Града Зајечара за период од 2015. до 2020. године	1
Стратегија локалног економског развоја града Зајечара за период 2015. - 2020. године	2

